

KOHTI HUOMISPÄIVÄN YHTEISKUNTAA

KANSALLISEN KOKOOMUKSEN

POLIITTINEN TOIMINTAOHJELMA 1966

On kulunut yli viisi vuotta siitä, kun kokoomukselle vahvistettiin 1960-luvun poliittinen toimintaohjelma. Tämä ohjelma on nyt uusittu lähes kokonaan. Se on ilmaus ja seuraus yhteiskuntamme nopeasta muuttumisesta.

Uusittu ohjelma sisältää nykyhetken tärkeimmät yhteiskunnalliset ja poliittiset tehtävät sekä kokoomuksen ehdotukset niiden ratkaisemiseksi. Ohjelmassa ei kiistellä muiden puolueiden eikä niiden edustamien käsitysten kanssa.

Kokoomuksen päämääränä on päästä Siihen, että vapaassa isänmaassamme asuu itsenäisiä, vapaita ja tyytyväisiä kansalaisia, joiden toimeentulo sekä mahdollisuudet elinehtojensa parantamiseen ovat turvatut. Tässä on myös seuraavassa esiteltävän ohjelman peruslinja.

Helsingissä syyskuun 28. päivänä 1966

KANSALLINEN KOKOOMUS

VALTAKUNNALLINEN POLITIIKKA

Valtakunnallinen politiikka - käytännön isänmaallisuutta.

Kaikki valtakunnan osat tasapuoliseen asemaan.

Kaikki kansalaiset tasapuoliseen asemaan ja yhtäläisesti osallisiksi aineellisen ja henkisen kulttuurin tuloksista, osallisiksi työstä, tuotannon tuloksista ja sivistyksestä.

Myönteistä ja edistyksellistä politiikkaa, ei kielteistä ja vastustavaa.

Maltillisuutta ja harkintaa kiihkoilun sijasta.

Yhteistyötä yleisen oikeudenmukaisuuden aikaansaamiseksi, ennakkoluulojen poistamiseksi, poliittisen elämän rauhoittamiseksi ja kansalaisten yhteistunnon ylläpitämiseksi.

Työtä koko kansan ja erityisesti vaikeuksissa elävien hyväksi.

Kansainvälistä yhteistoimintaa omat kansalliset erikoispiirteet säilyttäen.

Kokoomus on valtakunnallinen yleispuolue. Yksipuolisten ryhmäpyrkimysten vastapainoksi kokoomus edustaa yhteiskunnallista kokonaisnäkemystä, jonka mukaan koko maan ja koko kansan on päästävä osalliseksi edistyksestä ja hyvinvoinnista. Koska kansan tarpeet ovat henkisiä ja aineellisia, kuuluvat sekä aatteellinen että taloudellinen toiminta erottamattomina osina valtakunnalliseen politiikkaan. Poliitiikan ja sen sisällön käsittäminen tällä tavoin vaatii käytännön toteuttajilta tasapuolisuutta, edistyksellisyyttä, maltillisuutta ja yhteistyötä.

Kaikki alueet tasapuoliseen asemaan

Politiikassa ei tule lietsoa vastakohtaisuutta eikä tehdä eroa valtakunnan eri osien välillä. Maaseudun, kaupunkien, rintamaiden, vajaatyöllisyysalueiden syrjä- ja rajaseutujen sekä saariston on oikeudenmukaisesti päästävä osalliseksi työstä, tuotannosta ja sivistyksestä. Maaseutu- ja kaupunkiväestö on asetettava keskenään tasavertaiseen asemaan. Tuotanto- ja kulttuuritoiminnan hajasijoituksen sekä liikenne- ja kuljetusolojen kehittämisen avulla on kohotettava ja tasoitettava elämisen edellytyksiä koko maassa.

Valtakunnallinen kokonaissuunnittelu samoin kuin alue- ja yhdyskuntasuunnittelu ovat välttämättömiä. Maan voimavarat on saatava tehokkaaseen käyttöön ja samalla palvelemaan yhteiskunnan kaikkien jäsenten tarpeita. Suunnittelu ei saa olla kaavamaista. On hahmoteltava kehityksen peruslinjat. Yksityiskohtaisella ennakkosuunnittelulla ei saa kahlehtia yksilön toimintavapautta.

Kaikki kansalaiset tasapuoliseen asemaan

Aineellisen ja henkisen kulttuurin tulokset on saatettava kaikkien omaisuudeksi. Siten vahvistetaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja taataan en ryhmille yhtäläiset mahdollisuudet kohoavaan ansio- ja elintasaan. Erityisesti julkisessa asemassa olevien on tunnettava vastuunsa koko kansan palvelijoina. Yksityiset ja ryhmäpyyteet eivät saa olla ratkaisujen vaikuttimina.

Asiallisuus ja tasapuolisuus ovat välttämättömiä voimakkaasti muuttuvassa yhteiskunnassa. Itsenäisyytemme aikana tapahtuneen kehityksen tuloksena ovat taloudelliset ja sosiaaliset erot kansalaisten välillä pienentyneet. Samaa tervettä suuntausta on jatkettava korostamalla lahjakkuuden ja ahkeruuden merkitystä.

Edistyksellistä politiikkaa

Jos tyydytään pelkästään vallitsevien olojen säilyttämiseen, yhteiskuntakehitys pysähtyy. Kielteisellä ja vastustavalla asenteella ei päästä eteenpäin. Tarvitaan vapaamielistä ja edistyksellistä politiikkaa. Tarpeellisten uudistusten suorittaminen on välttämätöntä myös sosiaalisen oikeudenmukaisuuden saavuttamiseksi. Se varmistaa turvatuun ja rauhalliseen yhteiskuntakehitykseen. Maassamme on vielä paljon niitä, jotka elävät poikkeuksellisen vaikeissa oloissa. Yhteiskunnan on autettava heitä voittamaan alkuvaikeudet. Puute on kaikkialta maasta poistettava ja elämän varjopuolelle jääneiden elinehdot pysyvästi parannettava.

Uudistuksia toimeenpantaessa tarvitaan todellisuudentajua. Luokkapuolueille ominaisen, tosiasioista piittaamattoman toiveajattelun sijasta on uudistukset perustettava pohjalle, jonka kokemus ja tutkimus ovat osoittaneet kestäväksi ja elinvoimaiseksi. Vain siten taataan edistyksen jatkuvuus.

Maltillisuutta kiihkoilun sijasta

Kokoomus on maltillisen ja todellisuuspohjaisen yhteiskuntapolitiikan toteuttaja. Äärimmäisyysasenteihin perustuva poliittinen toiminta johtaa yhteiskunnan rauhallisen ja vakaan kehityksen häiriintymiseen ja sitä tietä taantumiseen.

Kaikista kansankerroksista koostuvana maltillisena yleispuolueena kokoomus ei hyväksy luokkapuolueiden kiihkoilevaa politiikkaa, joka erehtyy liioitteluun ja yksipuolisuuteen. Kokoomus toimii tasapuolisesti ja ottaa huomioon kaikkien väestöryhmien tarpeet.

Maltillisuus merkitsee, että asioita harkitaan kiihottomasti eri puolilta, ja että ratkaisut tehdään sovittelemalla.

Yhteistyötä

Monen puolueen järjestelmässä on yhteistyöhakuisuus välttämätöntä paitsi ratkaisujen aikaansaamiseksi myös ennakkoluulojen poistamiseksi, poliittisen elämämme rauhoittamiseksi sekä luottamuksen ylläpitämiseksi demokratiamme toimintaa kohtaan.

Yleispuolueena kokoomuksessa on lukuisia erilaisia ryhmiä, ja siinä on totuttu sovitteluun eri suuntiin käyviä pyrkimyksiä. Kokoomuksen omassa keskuudessa menettely on näin ollen sama, mitä kansanvalta edellyttää politiikalta yleensä.

Käytännön isänmaallisuus - työtä kansan hyväksi

Isänmaa-käsitteen sisältö on ajan mittaan avartunut. Aatteellisen kansallispoliittisen yleisnäkemyksen sekä kansallisen omanarvon- ja yhtenäisyydentunnon lisäksi isänmaallisuuteen kuuluu myös käytännöllinen ja taloudellinen toiminta erityisesti niiden hyväksi, jotka elävät vaikeuksissa.

Kansainvälistä yhteistoimintaa kansalliselta pohjalta

Kokoomuksen edustama kansallishenki on nykyiseen kansainväliseen yhteistoimintaan sovellettua pyrkimystä kehittää omaa kansallista elämänmuotoamme ja tuoda oma panoksemme kansainvälisen kehityksen hyväksi. Sellaisenaan se ei ole toisia kansoja väheksyvää itsekeskeisyyttä.

Tekniikan alalla tapahtunut nopea kehitys on helpottanut kansojen ja valtioiden välistä kanssakäymistä ja antanut virikkeen laajenevalle kansainväliselle kaupalle ja kulttuurivaihdolle. Toinen maailmansota jälkiseurauksineen on muuttanut aikaisemmin vallinneita kansainvälisiä suhteita, synnyttänyt uusia valtioita ja tuonut samalla kansainväliseen politiikkaan ongelmia, joiden ratkaiseminen entisellä pohjalla on osoittautunut vaikeaksi. Tämän vuoksi on koko maailman laajuista yhteistyöorganisaatiota kehitetty Yhdistyneiden Kansakuntien ja muiden yhteistyöjärjestöjen puitteissa.

On ilmeistä, että näissä oloissa etenkin pienten valtioiden kuten Suomen on välttämätöntä tehostaa kansainvälisten suhteittensa hoitamista. Meidän on pysyttävä uuden tieteellisen ja teknillisen kehityksen mukana, sillä siitä riippuu kilpailukykyämme yhä kiristyvillä kansainvälisillä markkinoilla. Osallistuminen kansainvälisiin organisaatioihin on nykyisin eräs kansallisen menestyksemme edellytys. Samalla Suomen on otettava osaltaan vastuu ns. kehitysmaiden avustamisesta. Suomen turvallisuus varmistuu kansainvälisen yhteistyön kasvun mukana.

Laajakaan kansainvälinen toiminta ei merkitse, eikä se saa merkitä, kansallisten arvojen väheksymistä. Ilman kansallista ei ole kansainvälistäkään. Samalla kun Suomi saa kansainvälisestä toiminnasta monenlaista hyötyä itselleen, on pidettävä huolta siitä, että

se pystyy myös antamaan oman merkittävän panoksensa kansainväliseen yhteistyöhön. Oman suomalaisen kulttuurimme ja teknillisten saavutustemme tunnetuksi tekeminen maailmalla koituu maallemme eduksi. Kansainvälinen politiikka ei näin ollen ole ristiriidassa kansallisen politiikan kanssa, vaan ne täydentävät mitä hedelmällisimmällä tavalla toisiaan.

YHTEISKUNTAJÄRJESTELMÄ

Vapaan kansanvallan puolesta.

Yksilön vapauteen ja kansalaisten yhdenvertaisuuteen perustuvaa kansanvaltaista järjestelmää on lujitettava, koska se parhaiten soveltuu suomalaiseen yhteiskuntaan ja elämänmuotoon.

Perustuslain kanssa ristiriidassa olevaa ja kansanvallan hengelle vierasta poliittisen ja taloudellisen vallan keskitystä sekä kansanvaltaisen järjestelmämme kumoamiseen tähtääviä pyrkimyksiä on vastustettava.

Jokaiselle täysivaltaiselle kansalaiselle yhtäläinen mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnan asioihin.

Mahdollisimman moni vaikuttamaan yhteiskunnallisten kysymysten käsittelemiseen.

Eri näkemyksiä sovittamalla ja yhteistyöllä ratkaisuihin.

Sananvapaus säilytettävä loukkaamattomana.

Kansanvaltainen järjestelmä kuuluu luonnostaan suomalaiseen yhteiskuntaan ja soveltuu hyvin kansamme luonteeseen. Se antaa vallan ja samalla vastuun kansalle, perustuu yksilön vapauteen ja kansalaisten yhdenvertaisuuteen sekä luo parhaat edellytykset henkilökohtaiselle, oikeudelliselle ja sosiaaliselle turvallisuudelle.

Vain vapaassa yhteiskunnassa kansalaisilla on mahdollisuus valita eri vaihtoehtojen välillä ja toimia itsekä oman kehityksensä hyväksi ja olojensa parantamiseksi.

Kansanvaltaisessa, järjestelmässä kuten kaikessa inhimillisessä toiminnassa on puutteita, mutta se on silti osoittautunut käytössä olevista järjestelmistä oikeudenmukaisimmaksi.

Perustuslain kanssa ristiriidassa olevaa ja kansanvallan hengelle vierasta harvainvaltaa ja vallankeskitystä samoin kuin pyrkimyksiä, jotka tähtäävät kansanvaltaisen järjestelmämme kumoamiseen, on vastustettava. Eduskunnan arvovaltaa ja asemaa ylimpänä kansanvaltaa toteuttavana valtioelimenä on vahvistettava, ja sen päätäntäväpääus ulkoparlamentaarista uhkaa vastaan on turvattava.

Kaikille yhtäläiset mahdollisuudet

Poliittista, taloudellista ja hallinnollista harvainvaltaa on vastustettava. Jokaiselle täysivaltaiselle kansalaiselle on taattava yhtäläinen mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnan asioihin.

Mahdollisimman moni vaikuttamaan

Kansanvalta edellyttää, että niin monet kuin suinkin ovat mukana yhteiskunnallisten kysymysten käsittelemisessä. Kansan tahdon on tultava vaaleissa esille mahdollisimman laajana. Poliitiikan aliarvioimisen ja poliittisen välinpitämättömyyden sijasta kansalaiset on

saatava kiinnostumaan julkisista asioista. Poliittikkaan tyytymättömien on syrjäänvetäytymisen sijasta aktiivisesti vaikutettava asioihin. Tärkeimmissä yhteiskunnallisissa ratkaisuissa tulisi käyttää perustuslain mukaista neuvoa antavaa kansanäänestystä.

Eri näkemyksiä sovittelemalla ratkaisuihin

Monipuoluejärjestelmässä saa yksityinen ryhmä harvoin tahtonsa sellaisenaan läpi. Asioista on olemassa erilaisia näkemyksiä, minkä vuoksi tarvitaan yhteistyötä ja sovitteluratkaisuja.

Yksilön vapaus ja turvallisuus pidettävä arvossa

Ammatin, työpaikan ja asuinpaikan vapaa valinta kuuluu välttämättömänä kansanvaltaiseen yhteiskuntaan.

Tuomioistuinten riippumattomuus ja kansalaisten yhdenvertaisuus lain edessä on turvattava.

Yksilön oikeusturvaa koskeva lainsäädäntö ja itse oikeuslaitos on jatkuvien uudistuksien pidettävä ajan tasalla. Oikeudenkäyntimenettelyä on nopeutettava käyttäen hyväksi muun muassa nykyaikaisen tietojenkäsittelytekniikan tarjoamia mahdollisuuksia. Erityistä huomiota on kiinnitettävä liikennenerkkomusten nykyistä joustavampaan ja nopeampaan käsittelyyn. Muutoksia tehtäessä on otettava huomioon oikeusturvan edistäminen ja syytetyn puolustautumisen helpottaminen ei ainoastaan varsinaisen oikeudenkäynnin vaan myös esitutkintavaiheen aikana.

Lainvalmistelutyötä on entisestään huomattavasti tehostettava ja nopeutettava.

Sananvapautta kunnioitettava

Sananvapaus on säilytettävä loukkaamattomana.

Vapaa, vastuuntuntoinen lehdistö on olennainen osa kansanvaltaista yhteiskuntaa. Myös muiden julkisten tiedotusvälineiden, erityisesti radion ja television, toiminnassa tulee sananvapauden periaatteesta pitää tiukasti kiinni.

Parlamentarismia lujitettava

Terve parlamentarismi edellyttää eduskunnan enemmistön luottamuksen varassa määrätietoisesti toimivaa ja pitkäikäistä hallitusta. Valtiopäivien työskentelyssä on kehitettävä kansanedustajien ja ministerien välistä kysely- ja vastausjärjestelmää.

JULKINEN HALLINTO JA VIRKAMIEHISTÖ

Julkisen hallinnon on palveltava kansalaisia tehokkaasti ja ajanmukaisesti. Hallinto ja sen toimihenkilöt ovat yhteiskuntaa ja sen jäseniä varten eikä päinvastoin. Virkamieskunnan pätevyyttä on tehostettava ja sen taloudellinen, sosiaalinen ja oikeudellinen asema on turvattava.

Hallinnollisten asioiden käsittelyssä on noudatettava itsenäisyyttä, puolueettomuutta ja julkisuusperiaatetta.

Hallinnon tehokkuutta on parannettava ylempää hallinto-organisaatiota kehittämällä, alempien hallintoasteiden toimivaltaa lisäämällä ja työmenetelmiä kehittämällä.

Kunnat pois valtion paikallisviranomaisen asemasta.

Laajempaa yhteistyötä kunnallispolitiikkaan.

Ei kaikkea pääkaupunkiin.

Väkiluvun kasvaessa, julkisten tehtävien lisääntyessä ja erikoistumisen voittaessa alaa hallintokoneisto laajenee. Tällaisessa kehitysvaiheessa on erityisen tärkeitä kiinnittää huomiota tehokkuutta ja joustavuutta lisääviin tekijöihin kuten johtamistaitoon, työmenetelmiin, nykyaikaiseen tietojenkäsittelyyn, virkamieskysymysten hoitamiseen, virastojen sisäisiin henkilösuhteisiin, työnjakoon, virkamiesten valtuuksiin ja yhteistoimintaan eri viranomaisten kesken.

Hallinto ja sen toimihenkilöt ovat yhteiskuntaa ja sen jäseniä varten eikä päinvastoin. Kun virastot ja viranomaiset toimivat tässä hengessä, lisätään hallinnon joustavuutta ja tehokkuutta sekä parannetaan julkisen vallan ja kansalaisten välisiä suhteita.

Virastoissa ja laitoksissa johdon ja henkilökunnan sekä esimiesten ja alaisten välisten suhteiden on perustuttava molemminpuoliseen luottamukseen ja arvontoon. Jokaisen virkamiehen on toiminnassaan otettava huomioon kokonaisuuden etu ja pyrittävä edistämään oman alansa kehitystä.

Julkisen hallinnon virkoja täytettäessä on noudatettava hallitusmuodon sisältämiä nimitysperusteita. Pelkästään poliittisiin ansioihin perustuvia virkanimityksiä ei saa suorittaa. Virkamiesten koulutusta ja jatkokoulutusta on kehitettävä uudistuvan yhteiskunnan ja julkisen hallinnon yhä monipuolistuvien tehtävien mukaisesti. Koulutuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota yhteiskunta- ja suunnittelutehtäviin.

Virkamieskunnan taloudellisesta, sosiaalisesta ja oikeudellisesta asemasta on huolehdittava oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti sekä poistettava virkamiesten keskinäisissä suhteissa ilmenevät epäkohdat. Palkkauksen tulee olla oikeassa suhteessa virkamiehen taitoon, kykyyn ja koulutukseen sekä tehtävien vaativuuteen ja vastuullisuuteen.

Valtiovallan ja virkamiesjärjestöjen välisiä neuvottelusuhteita on kehitettävä niin, että luodaan menettelytapalain pohjalta tarkoituksenmukainen ja tarpeeksi joustava neuvottelu- ja sopimusmenettely virkamiesten palkkaus- ym. etukysymysten hoitamiseksi. Virkamiesten palkat on yleisesti pidettävä muiden tulonsaajaryhmien palkkauksen tasolla. Erityisen lahjakkaiden, pätevien ja taitavien sekä vaativaa ja vastuullista työtä suorittavien kohdalla on tarvittaessa käytettävä sopimuspalkkajärjestelmää. Palkkauksen tulee suosia vaikeissa oloissa ja syrjäseuduilla toimivia, jotta maan kaikkiin osiin saadaan oman alansa kehittämiseen pyrkiviä, tehtävänsä hyvin hoitavia virkamiehiä.

Hallinnossa itsenäisyyttä, puolueettomuutta ja julkisuutta

Hallinnon tasapuolisuus edellyttää, että hallintoelinten itsenäistä päätäntävaltaa kunnioitetaan ja niiden toiminta pidetään erillään puoluepolitiikasta. Kansalaisten oikeusturvan ja kansanvallan kannalta on myös hallinnon julkisuus tärkeä periaate. Tämä

merkitsee mm., että kansalaisille on taattava mahdollisuus seurata hallintoelinten toimintaa.

Työnjakoa ja tehokkuutta

Lisäämällä ministeriöiden lukumäärää ja kehittämällä niiden välistä ja sisäistä työnjakoa saadaan entistä enemmän tehokkuutta valtakunnan ylimpään hallintoon. Tällöin myös ministerit voivat nykyistä paremmin perehtyä hallinnonalaansa ja vaikuttaa sen kehitykseen.

Alempien hallintoasteiden toimivaltaa lisäämällä niille annetaan mahdollisuus oma-aloitteiseen toimintaan, poistetaan asioiden moninkertaisesta käsittelystä aiheutuvat haitat ja nopeutetaan ratkaisujen tekemistä. Ylemmät hallintoelimet voivat tällöin entistä tehokkaammin johtaa ja kehittää alaansa sekä valvoa alempaa hallintoa. Esimerkiksi lääninhallitusten ratkaisuvaltaa olisi lisättävä ja vapautettava ne vähemmän tärkeiden asioiden käsittelystä, jolloin ne voisivat paremmin toimia mm. valitusten ratkaisijoina. Niitä pitäisi kehittää maakuntahallinnon suunnitteleviksi, ohjaaviksi ja johtaviksi elimiksi lisäämällä niihin luottamusmiesvoimia. Tällöin on läänijaon vastattava nykyisiä muuttuneita olosuhteita.

Työmenetelmät ja -välineet on valtion virastoissa ja laitoksissa ajanmukaistettava. Määrärahoja on käytettävä todellisten tarpeiden mukaan eikä pyrittävä kaiken sen kuluttamiseen, mikä talousarvioon on asianomaisen viraston osuudeksi merkitty.

Kunnat pois valtion paikallisviranomaisen asemasta

Kunnallista itsehallintoa on pidettävä arvossa.

Kuntien itsenäistä päätäntävaltaa on arveluttavasti rajoitettu; suuri osa kunnallistaloudesta on nykyisin lakisääteisesti sidottu. Tämä on arveluttavaa sekä kunnallistaloudelliselta että kunnallisen itsehallinnon kannalta.

Valtiojohtoisuuteen liiaksi sidottu kunnallispolitiikka on kaavamaista, koska laki ei salli riittävää joustamista olosuhteiden mukaan. Lakeja säädettäessä ei oteta kylliksi huomioon myöskään kuntien taloudellisia edellytyksiä. Periaatteena on pidettävä, että valtion antaessa kunnille tehtäviä sen on myös vastattava kuluista tai ainakin avustettava kuntia nykyistä oikeudenmukaisemmin tehtävien toimeenpanossa. Kuntien rajoja tarkistamalla ja pieniä kuntia yhdistämällä lisätään niiden elinvoimaisuutta sekä tehdään niistä luonnollisia kokonaisuuksia. Näihin liittyviä ratkaisuja on kiirehdittävä.

Laajempaa yhteistyötä kunnallispolitiikkaan

Kunnallista yhteistyötä on kehitettävä ja suurkuntien sekä kuntainliittojen perustamista maakuntien ja talousalueiden rajoja seuraten on edistettävä. Erityisesti sivistystyön alalla on maakuntahallinnon kehittäminen välttämätöntä.

Ei kaikkea pääkaupunkiin

Hallintovirastojen ja laitosten sijoituspaikkoja määrättäessä on liiallista keskitystä pääkaupunkiin vältettävä.

ULKOPOLITIikka

Itsenäisyyden, turvallisuuden ja rauhan puolesta.

Maamme puolueeton asema on säilytettävä ja sitä on edelleen lujitettava.

Maamme tulee harjoittaa yhteistyötä ja pitää yllä luottamuksellisia suhteita kaikkien maiden kanssa.

Maamme tulee osallistua aktiivisesti YK:n toimintaan kansainvälisten erimielisyyksien hälventämiseksi, maailmanrauhan turvaamiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Puolueettomuuspolitiikkaamme on tuettava pitämällä yllä puolustusvalmiuttamme.

Ulkopolitiikan on oltava jakamaton, koko kansan yhteinen asia.

Ulkopolitiikan perustavoitteet

Maamme ulkopolitiikan perustavoitteena tulee olla riippumattoman asemamme säilyttäminen ja edelleen kehittäminen. Puolueeton ulkopolitiikka on itsenäisyytemme ja turvallisuutemme paras tae. Se antaa meille parhaat edellytykset pysyä jatkuvasti suurvaltain välisten ristiriitojen ulkopuolella ja turvaa siten rauhan säilymisen omassa elinympäristössämme.

Sekaantumatta eri valtaryhmittymien keskinäisiin erimielisyyksiin meidän tulee hoitaa ulkopoliittisia suhteitamme siten, että ulkovallat oppivat luottamaan maamme puolueettomuustahtoon sekä kykyyn säilyttää puolueettomuutemme.

Meidän tulee harjoittaa ennakkoluulottomasti ja keskinäiseen kunnioitukseen ja arvontoon perustuvaa yhteistyötä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta järjestelmältään erilaisten maiden kanssa, mutta pitää samalla tiukasti kiinni omasta kansanvaltaisesta yhteiskuntajärjestelmästä.

Eristäytymättä ja aktiivisesti toimien meidän tulee työskennellä maan itsenäisyyden, riippumattomuuden ja rauhan puolesta sekä hyvien poliittisten, taloudellisten ja sivistyksellisten suhteiden ylläpitämiseksi kaikkiin maihin.

Suomen ja koko Pohjolan yhteiskuntarakenteellisen, sivistyksellisen ja taloudellisen yhteenkuuluvaisuuden ja rauhallisen kehityksen kannalta on välttämätöntä, että perinteellistä pohjoismaista yhteistyötä edelleen määrätietoisesti kehitetään mm. tukemalla Pohjoismaiden neuvoston ja muiden tätä tarkoitusta palvelevien elimien toimintaa.

Ensisijaisen tärkeät maallemme ovat hyvät ja luottamukselliset suhteet Neuvostoliittoon, joiden perustana on maittemme kesken tehty sopimus yhteistyöstä, ystävydestä ja keskinäisestä avunannosta. Näitä suhteita on jatkuvasti ylläpidettävä ja edelleen kehitettävä.

Pitämällä yllä puolustusvalmiuttamme ja toimintakykyisiä puolustusvoimia meidän on osoitettava ulkovalloille tahtomme ja kykymme suojata puolueettomuuttamme ja torjua siihen kohdistuvat loukkaukset.

Kansainvälinen vastuamme

Maamme on osallistuttava aktiivisesti kansainväliseen yhteistyöhön ja kansainväliseen vastuuseen. Yhdistyneitten Kansakuntien piirissä Suomen on työskenneltävä kansojen välillä vallitsevien ennakkoluulojen ja pelon ilmapiiriin hälventämiseksi, aseistariisunnan aikaansaamiseksi, rauhan turvaamiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi sekä maailmanjärjestön peruskirjan mukaisten ihanteiden saavuttamiseksi.

Rauhan säilyttämiseen kohdistuvaa tieteellistä tutkimustyötä on edistettävä. Omassa maassamme harrasteluasteella oleva rauhantutkimus on saatettava yhteiskunnan johdossa olevalle tieteelliselle tutkimusinstituuttille.

Kansainvälisen yhteisvastuun mukaisesti meidän tulee antaa mahdollisuuksiemme puitteissa taloudellista ja teknillistä apua sitä tarvitseville maille

Menestyksellisen ulkopoliitiikan edellytykset

Kokoomuksen näkemys ulkopoliitikasta on, että ulkopoliitiikan on oltava jakamaton, koko kansan yhteinen asia.

Menestyksellinen ulkopoliitiikka vaatii maltillisuutta ja yhteistyötä sisäpolitiikan alalla. Sisäpolitiikassa esiintyvät erimielisyydet eivät saa vaikuttaa ulkopoliittisten suhteiden hoitamiseen. Toisaalta ulkopoliitiikan käyttäminen sisäpoliittisena vastustajiin kohdistettuna aseena on samassa määrin tuomittavaa.

Ulkopoliitiikan alaan kuuluvien asioiden hoitamisessa on noudatettava vakiintuneen parlamentaarisen järjestelmämme edellyttämiä muotoja. Silloin voidaan parhaiten osoittaa, että kansamme on valitsemiensa edustajien ja valtioelinten välityksellä yksimielisesti ulkopoliittisen linjamme takana.

Luottamusta puolueettomuuttamme kohtaan on ylläpidettävä ja varjeltava kaikissa olosuhteissa. Yleinen kansalaismielipide samoin kuin erilliset mielipiteet kuuluvat niihin tekijöihin, joiden perusteella mitataan puolueettomuuspolitiikkamme luotettavuutta. Puolueettomuuspolitiikalle tulee kaikkien antaa tukensa osoittamalla malttia, harkintaa ja asiallisuutta kansainvälistä politiikkaa koskevissa kannanilmaisuissa.

Oman asemamme oikea arviointi ja pysyminen olemassaolevien tosiasioiden pohjalla antavat oikean perustan ulkopoliittisten suhteittemme hoitamiseksi.

Suomi ulkomailla

Puolueettomuudestamme, rauhantahdostamme ja halustamme elää ystävällisissä suhteissa kaikkien kansojen kanssa on annettava kaikkialla oikea kuva. Ulkomaisten edustustojemme mahdollisuuksia tehdä maatamme tehokkaasti tunnetuksi, levittää oikeita tietoja maastamme sekä työskennellä aktiivisesti ulkomaankauppamme kehittämiseksi on lisättävä ja parannettava.

Ulkomailla liikkuvien kansalaistemme on myös tehtävä maatamme tunnetuksi sekä korjattava mahdolliset virhekäsitykset maamme oloista ja ulkopoliittisista päämääristä. Myös omassa maassamme liikkuville ulkovaltain kansalaisille on selvitettävä oikeudenmukaisesti maamme oloja ja kansainvälisiä suhteitamme.

MAANPUOLUSTUS

Maanpuolustus rauhan ja puolueettomuutemme turvana.

Maanpuolustusvalmiutemme on pidettävä ajan tasalla.

Puolustusvoimien on saatava osakseen koko kansan luottamus ja tuki.

Puolustusvoimissa on päähuomio kiinnitettävä materiaalisen, koulutuksellisen ja henkisen perustan lujittamiseen oman asemamme ja puolueettomuuspolitiikkamme asettamien vaatimusten pohjalta.

Tervehenkinen maanpuolustustahto on nykyoloissa paras rauhantahdon osoitus.

Puolueettomuuspolitiikan tärkeimpiä edellytyksiä on, että maa on valmis ja kykenevä torjumaan puolueettomuuden loukkaukset. Ilman maanpuolustusta ei mikään valtio nykyoloissa voi olla todella puolueeton eikä harjoittaa sellaista puolueettomuuspolitiikkaa, joka herättäisi uskoa ja luottamusta ja pitäisi siten maan ristiriitojen ulkopuolella.

Täyttääkseen ehdottoman puolueettomuuden vaatimukset Suomen on pystyttävä valvomaan maa-, meri- ja ilmatilaansa ja oltava valmiina tarvittaessa tehokkaasti puolustamaan alueellista koskemattomuuttaan. Tästä syystä meidän on ylläpidettävä puolustusvalmiuttamme ja kehitettävä sitä edelleen. Maanpuolustuksen ylläpitämiseen ja kehittämiseen ajan vaatimusten mukaisesti velvoittaa meidät myös Neuvostoliiton ja Suomen välillä solmittu ystävyys-, yhteistyö- ja avunantosopimus. Tämän sopimuksen tunnollinen täyttäminen sekä sen edellyttämän puolustusvalmiuden ylläpitäminen takaavat meille mahdollisuuden saavuttaa todellinen puolueettomuuden tila.

Maanpuolustustoimenpiteet

Maanpuolustus käsittää nykyään useimmat inhimillisen elämän alat. Sen piiriin sisältyvät kaikki ne toimenpiteet, joita suoritetaan valtakunnallisen riippumattomuuden ja alueellisen koskemattomuuden turvaamiseksi sekä laillisen yhteiskuntajärjestyksen ja turvallisuuden säilyttämiseksi kaikissa olosuhteissa.

Poliittisin maanpuolustustoimenpitein on luotava edellytykset kansainvälisesti tunnustetun puolueettomuusasenteemme jatkuvaan säilyttämiseen sekä puolueettomuutemme suojaamiseen ja alueemme koskemattomuuden puolustamiseen maalla, merellä ja ilmassa kansallisia voimavarojamme ja nykyajan tekniikan välineitä käyttäen.

Hallinnollisin maanpuolustustoimenpitein on ensi sijassa kehitettävä lainsäädäntöämme siten, että maanpuolustusvalmiuden sekä tehostetun järjestyksen ylläpidon vaatimat toimenpiteet voidaan toteuttaa aikaa hukkaamatta ja riittävin valtuuksin. Puutteellisesta lainsäädännöstä saattaa olla seurauksena monien kansakunnan olemassaolon ja elinmahdollisuudet turvaavien toimenpiteiden toteuttaminen liian myöhään.

Taloudellisin maanpuolustustoimenpitein on ensi sijassa kehitettävä maamme omavaraisuutta sekä ns. piilevien taloudellisten mahdollisuuksien hyväksikäyttöä.

Henkisen maanpuolustuksen alalla on kehitettävä yksityisissä kansalaisissa ja kansalaisryhmissä myönteinen ja objektiivinen asenne maanpuolustuskysymyksiin.

Väestönsuojelua on kehitettävä ja se on pidettävä jatkuvasti ajan tasalla. Tätä edellyttää yksistään väestön suojaaminen vaarallista säteilyä vastaan.

Sotilaallisten maanpuolustustoimenpiteiden tärkeimpänä päämääränä on puolueettomuuden suojaaminen ja puolueettomuuden loukkausten torjuminen. Tässä työssä puolustusvoimat ovat keskeisessä asemassa. Puolustusvoimain kehittäminen ja niissä suoritettava työ vaatii valtion johdon ja kaikkien kansalaisten tukea.

Puolustusvoimissa on päähuomio kiinnitettävä materiaalisen, koulutuksellisen ja henkisen perustan lujittamiseen ottaen huomioon oman asemamme, puolueettomuuspolitiikan ja nykyaikaisen sodankäynnin vaatimukset.

Materiaalista pohjaa on lujitettava varustamalla puolustusvoimat kansainvälisten sopimustemme edellyttämällä ajanmukaisilla välineillä ja laitteilla. Niiden saannin perustana olevaa, eduskunnan hyväksymää vuosittaista perushankintaohjelmaa on laajennettava ja kehitettävä turvallisuutemme tarpeiden mukaisesti.

Asianmukainen koulutus lisää tuntuvasti pienen maan puolustusvoimain tehokkuutta. Koska varusmiesten palvelusaika on meillä muutenkin lyhyempi kuin muissa maissa, on sen ylimääräistä supistamista pidettävä turvallisuuttamme vaarantavana säästämisenä. Tekniikan jatkuva kehittyminen vaatii myös olosuhteita vastaavaa täydennyskoulutusta.

Henkisen pohjan lujittamiseksi puolustusvoimissa on kiinnitettävä erityistä huomiota oikeaan isänmaallisuuteen ja velvollisuudentuntoon perustuvaan kansalaisyhteiskuntaan.

Maanpuolustustahto - rauhantahto

Aineellisille edellytyksille rakentuvan puolustuskyvyn ja kaiken maanpuolustustoiminnan perustana on kansamme tervehenkinen ja voimakas maanpuolustustahto sekä maanpuolustuksen ymmärtäminen ja tukeminen.

Suomalainen maanpuolustustahto on täysin sopuossuudessa kansamme omaksuman rauhantahdon kanssa. Kummallakin on sama päämäärä: mahdollisuus elää rauhassa vapaassa isänmaassamme. Kilpavarustelun lopettamista ja täydellistä aseistariisuntaa tervehdittäisiin kaikkialla suurella ilolla, koska se olisi tehokkain keino maailmanrauhan saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi. Yleismaailmalliseen aseistariisuntakysymykseen meidän on kuitenkin suhtauduttava reaalisesti. Vuosikymmeniä käydyissä neuvotteluissa ei ole päästy minkäänlaisiin käytännöllisiin tuloksiin, vaan asevarustelu jatkuu kaikkialla. Näin ollen meillä on nykyoloissa ainoana keinona puolustusvalmiutemme ylläpitäminen suojataksemme puolueettomuuttamme ja turvataksemme rauhan säilymisen omassa elinympäristössämme. Rauhan turvaaminen on meille siksi kallisarvoinen asia, ettei meillä ole varaa antautua sen suhteen mihinkään utopistisiin kokeiluihin. Maanpuolustustehtävien laiminlyönnillä ja yksipuolisella aseistariisunnalla riistettäisiin valtiojohdoltamme se turvallisuuspoliittinen tuki, joka nykyoloissa on välttämätön puolueettomuuden ylläpitämiseksi ja rauhan turvaamiseksi.

YLEINEN TALOUSPOLITIikka

Harjoitettavan talouspolitiikan päätavoitteena tulee olla yleisen hyvinvoinnin kaikinpuolinen kohottaminen.

Väestön elintason kohottamiseksi on edistettävä tuotantoa ja nopeutettava siten taloudellista kasvua.

Elinkeinoelämän kaikkia aloja on kehitettävä tasapuolisesti ottaen huomioon kansainvälisen kilpailun ja luontaisten tuotantoedellytysten asettamat vaatimukset. Tuotantotoiminnan kehittämisessä on kiinnitettävä erityistä huomiota kilpailukykyisen vientituotannon edistämiseen ja tuontia korvaavan kotimaisen tuotannon laajentamiseen. Veropolitiikka on saatettava sopusointuun yleisen talouspolitiikan kanssa siten, että myös veropolitiikan avulla parannetaan tuotantotoimintaamme ja sen kansainvälistä kilpailukykyä.

Koko julkisen talouden hoitoon on saatava entistä enemmän pitkäjännitteisyyttä.

Valtion tulo- ja menoarviosta on saatava entistä selväpiirteisempi kuva koko valtiontaloudesta ja sen nivelymisestä muuhun kansantalouteen.

Elintason kohottaminen

Harjoitettavan talouspolitiikan päätavoitteena tulee olla väestön hyvinvoinnin kohottaminen. Tämän päämäärän saavuttamiseksi on pyrittävä nostamaan väestön reaalitytötasoa. Tulojen ohella elintaso-vaatimukseen sisältyvät myös kunnolliset asunto- ja työskentelyolosuhteet, tietoisuus ansiotulojen ja työtilaisuuksien jatkuvuudesta, turva vanhuuden, -sairauden ja työkyvyttömyyden varalta sekä riittävät koulutusmahdollisuudet. Näin ollen lähivuosien talouspolitiikkaan kytkeytyy olennaisesti myös asunto-, koulutus-, terveydenhoito- ja sosiaalipolitiikka.

Elintason nostaminen on mahdollista vain, jos harjoitettavalla talouspolitiikalla voidaan johdonmukaisesti edistää tuotantoa ja siten nopeuttaa taloudellista kasvuvauhtia. Tuotannon edistämiseksi on huomiota kiinnitettävä maan raaka-ainevarojen entistä tehokkaampaan hyväksikäyttöön, teollistumisen nopeuttamiseen, yleisen tiedon ja taidon tason nostamiseen, maan energiahuollon turvaamiseen sekä liikenneolosuhteiden parantamiseen. Julkisen vallan tulee edistää tuotantoa mm. muuttamalla julkisten sijoitusten rakennetta siten, että ne tähänastista suuremmassa määrässä kohdistuvat kansantaloudellisesti tuottavimmille aloille. Julkisen vallan tulee myös veropolitiikallaan tukea yrittäjyyttä ja parantaa tuotantomme kilpailukykyisyyttä. Hinta- ja kustannustaso on pidettävä vakaana, koska hintojen ja palkkojen jatkuva nousukierre estää talouselämän pitkäjännitteisen suunnittelun niin yritysportaassa kuin kotitalouksissakin. Inflatorinen kehitys heikentää talletustoimintaa ja vaikeuttaa siten investointien rahoitusta.

Tasapuolisuuden vaatimus

Elinkeinoelämän kaikkia aloja tulee kehittää tasapuolisesti ottaen huomioon kansainvälisen kilpailun sekä maamme luontaisten tuotantoedellytysten asettamat vaatimukset. Kansainvälistä mittapuuta käyttäen talouselämämme on vielä nykyisin liiaksi maatalousvaltainen. Teollistamista on kiirehdittävä, jotta väestöä voisi siirtyä maataloudesta teollisuuteen sekä palveluelinkeinoihin. Maataloudellekin on kuitenkin säilytettävä sille kuuluva osuutensa kokonaistuotannossa. Kysymys ei ole eikä saa olla elinkeinorakenteen muuttamisesta maatalouden kustannuksella, vaan rakenteen muutoksella on pyrittävä turvaamaan elinvoimaisen maatalouselinkeinon syntyminen kokonaistuotantomme osaksi. Tällaisesta muutoksesta hyötyy ennen kaikkea maatalous itse ja siitä elantonsa saava kansanosu. Myös teollisuuden edistämässä on pyrittävä

tasapuolisuuteen. Voimakkaan metsäteollisuutemme ohella on edistettävä myös muita kasvukykyisiä aloja. Tällaisia ovat meillä ennen kaikkea metalli- sekä kemiallinen teollisuus, joilla on mahdollisuus kehittyä myös merkittäviksi vientiteollisuuksiksi.

Vientituotantoa edistettävä

Talouselämämme kehitys on suuresti riippuvainen ulkomaankaupasta; edustaahan kauppavaihtomme yli kolmannesta kansantuotteestamme. Tuotantotoimintamme edistäminen on mahdollista vain, jos säilytämme ja parannamme kansainvälistä kilpailukykyämme.

Elinkeinoelämämme rakenne on osoittautunut sellaiseksi, että tuontimme ulkomailta pyrkii jatkuvasti kohoamaan suuremmaksi kuin vientimme. Tämän rakenteellisen heikkouden korjaamiseksi on kiinnitettävä erityistä huomiota viennin laajentamiseen ja monipuolistamiseen. Meidän olisi vietävä ulkomaille entistä enemmän ja mahdollisimman pitkälle jalostettuja tuotteita. Julkisen vallan on osaltaan tuettava yritysten vientiponnisteluja tukemalla tuotteensuunnittelua sekä lisäämällä vienninedistämisen-, vientinäyttely- sekä markkinatutkimusmäärärahoja. Kaupallisten sihteereiden työtä on tehostettava sekä vientitakuu- ja vientiluottojärjestelmiä kehitettävä. Vientiorganisaatiota on tehostettava, mikä vaatii nykyisten vientityötä suorittavien eri elinten työn koordinoitua. Erityisesti tulee kehittää pienyritysten yhteistoimintaa viennin lisäämiseksi.

Ulkomaankaupan tasapainottamisessa on huomiota kiinnitettävä paitsi viennin lisäämiseen myös tuonnin kanssa kilpailevan kotimaisen tuotannon laajentamiseen. Meillä on monia aloja ja tuoteryhmiä, joissa tuotannonedellytyksiä on olemassa, kun vain talouspolitiikan avulla estetään, ettei kotimaiselle tuotannolle aseteta sellaisia rasitteita, joita muiden maiden tuotannolla ei ole. Mikäli tuonnin korvaamista vaikeuttaa se, etteivät kotimaiset valmistajat kykene tarjoamaan samanlaisia rahoitus- ym. ehtoja kuin kilpailevat tuottajat, on toimitusluotto- tai muilla vastaavilla järjestelyillä turvattava kotimaisen tuotannon kilpailuasema.

Veropolitiikka ja kilpailukyky

Veropolitiikka on avainasemassa pyrittäessä turvaamaan talouselämämme kansainvälinen kilpailukyky. Veropolitiikka on saatettava sopusointuun kasvupolitiikan kanssa, minkä vuoksi veropolitiikkaakin on harjoitettava pitkäjännitteisesti. Veroperusteiden vuosittaiset muutokset vaikeuttavat yritysten pitkän ajan suunnittelua. Samoin sitä vaikeuttaa kunnallinen harkintaverotus, josta olisi kiireellisesti päästävä. Elinkeinoelämän verorasituksen pitäminen korkealla tasolla vaikeuttaa tuotannon laajentamista, minkä vuoksi verorasitustamme olisi alennettava ainakin tärkeimpien kilpailijamaittemme tasolle. Kansainvälistä kilpailukykyä ajatellen olisi erityisen tärkeitä päästä eroon sellaisista tuotantotoimintaa välittömästi tai välillisesti rasittavista veroista ja maksuista, joita muilla kilpailijamaillamme ei ole, kuten yrityksiin kohdistuvasta omaisuusverotuksesta sekä tuotantokoneiden liikevaihtoverosta. Olisi myös perusteellisesti tutkittava mahdollisuuksia koko nykyisen liikevaihtoverojärjestelmämme muuttamiseksi ns. lisäarvoperiaatteeseen nojautuvaksi, jotta tuotantomme kilpailukykyisyys voitaisiin turvata parhaalla mahdollisella tavalla.

Pitkäjännitteisyyttä valtiontalouteen

Koko julkisen talouden hoidossa on päästävä tähänastisesta lyhytjännitteisyydestä. Valtiontaloudessa on kiireesti päästävä tasapainoon, minkä jälkeen valtion maksuvalmiuden turvaaminen on hoidettava johdonmukaisella budjettipolitiikalla. Valtion tulot ja menot on suunniteltava useampaa vuotta silmällä pitäen siten, että ne ovat oikeassa suhteessa kokonaistaloudelliseen kehitykseen ja varmistavat samalla valtion maksuvalmiuden säilymisen. Kuntien taloudessa on tulojen ja menojen pitkän ajan suunnittelulla varmistettava veroäyrin hinnan vakavuus.

Julkisen talouden pitkäaikaisella suunnittelulla on pyrittävä määrittelemään vain toiminnan suuntaviivat, joihin yksittäisen varainhoitovuoden tulo- ja menoarvio sopeutetaan. Pitkän ajan budjetilla pyritään siten varmistamaan, ettei julkiselle vallalle kasata niin paljon tehtäviä, että ne jossakin vaiheessa vaarantavat maksuvalmiuden. Samoin tällaisella suunnittelulla voidaan varmistaa julkisten sijoitusten kasvupoliittisesti tarkoituksenmukainen suuntaus ja ajoitus. Myös suhdannevaihteluista aiheutuvien vaikutusten lieventämiseksi on tarpeen tällainen suunnittelu. Julkisen talouden kauaskantoinen suunnittelu on näin ollen vain osa johdonmukaisesta pitkäjännitteisestä kasvupolitiikasta. Sitä ei ole sekoitettava mihinkään suunnitelmatalouteen.

Pitkän ajan taloussuunnittelu edellyttää luotettavien ennusteiden laatimista koko kansantaloudesta ja julkisesta taloudesta sekä näiden ennusteiden pitämistä jatkuvasti ajan tasalla. Se on mahdollista vain, jos tehtävä annetaan pätevälle, riippumattomalle kansantaloudelliselle tutkimuslaitokselle.

Jotta julkisen talouden seuraaminen ja sen sekä koko kansantalouden välisten yhteyksien toteaminen kävisi nykyistä helpommaksi, olisi valtion tulo- ja menoarvion rakenne uudistettava. Tulo- ja menoarvion tulisi antaa nykyistä selvempi kuva koko valtiontaloudesta, budjetin ulkopuoliset rahastot, varastotalous jne. mukaan lukien, sekä sen niveltymisestä koko kansantalouteen.

SOSIAALINEN MARKKINATALOUS

Kokoomuksen talouspoliittisena päämääränä on nykyaikainen sosiaalinen markkinatalous, jonka perustana on yrittämisen vapaus ja jossa tuotannontekijöiden, työn ja pääoman, yhdistely voidaan toteuttaa parhaaseen tulokseen johtavalla tavalla.

Valtiovallan tehtävänä on luoda puitteet, jotka turvaavat tehokkaan kilpailun, mutta se ei saa harjoittaa tuotantoa kahlehtivaa säännöstelyä.

Valtiovallan tulee poistaa elinkeinoelämän laajenemista jarruttavat esteet sekä huolehtia kilpailun vapaudesta ja säilymisestä terveellä pohjalla.

Julkisen vallan ei tule laajentaa omaa yrittäjätoimintaansa sellaisille tuotannonaloille, joista yksityiset voivat huolehtia tehokkaammin ja halvemmalla.

Työmarkkinapolitiikassa on kunnioitettava järjestäytyneiden työmarkkinaosapuolten neuvottelu- ja sopimusvapautta.

Ammattitaidon, kokemuksen sekä työsuoritusten laadun ja määrän on oltava ratkaisevina tekijöinä työntekijäkohtaista palkkausta määritettäessä.

Työntekijöille on osoitettava heidän vastuunsa tuotantotoiminnassa sekä saatava heidät näkemään omien ansiomahdollisuuksiensa ja yrityksen menestyksen keskinäinen riippuvuus.

Pyrkiessään kansalaisten elintason kohottamiseen taloudellista kasvua nopeuttamalla kokoomus tähtää nimenomaan modernin sosiaalisen markkinatalouden toteuttamiseen.

Tämä sotien jälkeen syntynyt markkinatalouskäsite eroaa vanhasta markkinatalousideasta sekä myöhemmästä liberalismista siinä, ettei se näe markkinataloutta itsetarkoituksena, vaan parhaana vaihtoehtona hyvinvoinnin kohottamisessa. Erityisen tärkeä on tähän käsitteeseen liittyvä sosiaalisuuden vaatimus. Modernissa yhteiskunnassa on yrittämisen vapaus tunnustettava sekä hyväksyttävä yrittäjävoitto vapaan yritystoiminnan perustekijäksi, mutta samalla on myös kuluttajan asema turvattava. Elintason kohottaminen antaa mahdollisuudet myös aktiiviseen sosiaaliturvan lisäämiseen. Sitä mukaa kuin sosiaalisen markkinatalouden henki voittaa yhteiskunnassamme alaa, voidaan käytännössä havaita, että on olemassa taloudellinen järjestelmä, jossa vapaus ja turvallisuus eivät ole toistensa vastakohtia eivätkä keskenään yhteensovittamattomia.

Työn ja pääoman paras yhdistely

Sosiaalinen markkinatalous on vapaaseen yrittämiseen perustuvaa kilpailutaloutta, joka kykenee parhaiten tuomaan esille taloudellista kehitystä eteenpäin vievät inhimilliset voimavarat. Kilpailutalous johtaa tuotannontekijöiden, työn ja pääoman, yhdistelyyn parhaan mahdollisen tuloksen antavalla tavalla. Valtiojohtoisessa taloudessa syyllistytään liian usein tuotantotekijöiden tuhlaukseen. Kilpailutaloudessa kyetään parhaiten tyydyttämään kuluttajien hyvinvointi, koska tämän talousjärjestelmän kehitys on riippuvainen juuri kuluttajien päätöksistä. Valtiojohtoisessa talousjärjestelmässä päätöksenteko on keskitetty muutamille harvoille, jotka eivät kykene ohjaamaan hyödykevirtoja kuluttajien toivomalla tavalla.

Perustana yrittämisen vapaus

Sosiaalisen markkinatalouden perustana on yrittämisen vapaus, tapahtuukoonpa yritystoiminta sitten yksityisten tai osuustoiminnallisten yritysten puitteissa. Talousjärjestelmä toimii tehokkaasti vain silloin, kun yrittäjälle taataan mahdollisimman suuri yrittäjänvapaus. Yksityistä yrittämistä arvostavassa kilpailuyhteiskunnassa yrittäjät ponnistavat tarmokkaasti pyrkien kehittämään tuotantomenetelmiään sekä laajentaen ja monipuolistaen tuotevalikoimaansa täyttääkseen kuluttajien toivomukset, mikä takaa korkean laatutason. Valtiovalta ei saa liiaksi puuttua itse markkinamekanismiin, jotta välttyttäisiin kehitystä jarruttavilta häiriöiltä. Suhtautumisessaan eri yritysmuotoihin valtiovallan tulee olla tasapuolinen siten, ettei se aseta mitään yritysmuotoa tai ketään yrittäjää etuoikeutettuun asemaan valtiolle tai sen laitoksille annettujen tarjousten osalta.

Yrittämisen vapauteen perustuva sosiaalinen markkinatalous voi toimia tehokkaasti vain siinä tapauksessa, että onnistutaan luomaan ja säilyttämään yhteisvastuulliset ja luottamukselliset suhteet toisaalta työmarkkinaosapuolen, työnantajien ja työntekijöiden, toisaalta tuottajien ja kuluttajien välille.

Irti säännöstelytaloudesta

Sosiaalinen markkinatalous on vastakohtana valtiojohtoiselle talousjärjestelmälle. Sosiaalisessa markkinataloudessa valtiovallan tehtävänä on luoda vain ne yleiset puitteet, joissa yksityinen elinkeinoelämä voi toimia ja jotka turvaavat tehokkaan kilpailun. Valtiovalta ei saa harjoittaa tuotantoa kahlitsevaa, vinosuuntauksia aiheuttavaa säännöstelyä.

Valtiovallan tehtävät

Valtiovalln tehtävänä sosiaalisessa markkinataloudessa on poistaa elinkeinoelämän laajenemista jarruttavat esteet ja huolehtia kilpailun vapaudesta ja säilymisestä terveellä pohjalla, kuluttajien suojaamisesta sekä sosiaaliturvan lisäämisestä.

Talouspolitiikallaan valtiovalta voi luoda edellytykset vapaan elinkeinoelämän laajenemiselle. Tässä mielessä on korjattava nykyisen verojärjestelmämme epäkohtia, tehtävä osakeomistus kannattavaksi, huolehdittava rahoitusmarkkinoiden tehostamisesta yritysten investointien helpottamiseksi, huolehdittava yritysten maansaannin varmistamisesta, liikenneolosuhteiden parantamisesta, energihuollon järjestämisestä sekä teknillis-luonnontieteellisen ja liiketaloudellisen tutkimus- ja koulutustoiminnan edistämisestä.

Sosiaalisen markkinatalouden periaatteiden mukaan valtiovalta voi ja sen pitää puuttua talouselämän kulkuun silloin, kun se kilpailun vapauden säilyttämisen ja sen terveissä uomissa pitämisen kannalta on välttämätöntä. Tätä oikeutta ei kuitenkaan pidä käyttää väärin. Lainsäädäntö, joka luo edellytykset kilpailulle, mutta asettaa samalla sille tietyt rajat, on yhteiskunnan edistymisen kannalta välttämätön. Tavoitteena tulee olla kuluttajan etujen suojaaminen. Valtion on huolehdittava tehokkaan hintakilpailun säilymisestä, eikä tätä kilpailua saa rajoittaa valtion tai elinkeinoelämän omin toimenpitein. Sosiaalinen markkinatalous lukuisine valintamahdollisuuksineen edellyttää laajaa, tosiasioihin perustuvaa ja puolueetonta kuluttajanvalistusta. Tavaraselostetoimintaa on jatkettava etenkin välttämättömyshyödykkeiden kuten elintarvikkeiden, tekstiilien ja jalkineiden kohdalla. Kuluttajanvalistusta on muutenkin tehostettava, ja kuluttajien käyttöön tulisi saada riippumaton laaduntarkastuslaitos, joka auttaisi kuluttajia valitsemaan laadullisesti parhaita tuotteita erityisesti, kun on kysymys kestokulutushyödykkeistä. Tällainen toiminta luo kuluttajille turvallisuutta, mikä kuuluu olennaisena osana sosiaaliseen markkinatalouteen.

Keskeinen valtiovalln tehtävä on kansalaisten sosiaaliturvasta huolehtiminen. Sosiaalisen markkinatalouden tavoitteena on hyvinvoinnin kohottaminen kaikissa kansalaispiireissä. Valtiovalln tehtävänä on huolehtia, että myös ei-aktiiviset väestönosat pääsevät tästä elintason noususta osallisiksi erilaisten sosiaalisten tulonsiirtojen, huoltoavustusten, eläkesuoritusten, lapsi- ja perhelisien, asuntoavustusten jne. muodossa. Jatkuvasti kohoava tulotaso tekee mahdolliseksi sosiaalisesta turvallisuudesta huolehtimisen.

Valtion yrittäjätoimintaa rajoitettava

Sotien jälkeisenä aikana meillä kuten useissa muissakin maissa on lisätty voimakkaasti valtion yrittäjätoimintaa. Toiminnan poikkeuksellinen luonne sekä vaadittavien pääomien suhteellinen suuruus ovat vaikuttaneet siihen, että valtio on osallistunut yrittäjätoimintaan mm. rautatie-, posti-, lennätin-, puhelin- sekä lentoliikenteen alalla. Tämän lisäksi valtio on meillä ryhtynyt harjoittamaan yritystoimintaa myös voimatalouden, kaivosteollisuuden sekä tehdasteollisuudenkin aloilla. Julkisen valln ei kuitenkaan tule laajentaa omaa yritystoimintaansa sellaisilla tuotannonaloilla, joista yksityiset yrittäjät voivat huolehtia tehokkaammin ja halvemmalla.

Työmarkkinaosapuolille neuvottelu- ja sopimusvapaus

Valtiovalln ei tule puuttua järjestäytyneiden työmarkkinaosapuolten neuvottelu- ja sopimusvapauteen. Työmarkkinaosapuolten järjestäytyminen on olennainen osa

nykyaikaista yhteiskuntaa. Asiat, jotka koskevat työmarkkinajärjestöjä, on jätettävä näiden ratkaistaviksi. Vastaisuudessa yleisellä talouspolitiikalla tulee kuitenkin pyrkiä luomaan aikaisempaa paremmat edellytykset pitkäjännitteisen työehtosopimuspolitiikan syntymiselle, jotta työmarkkinaosapuolten sekä koko kansantalouden suunnittelu voisi tapahtua entistä varmemmalla pohjalla.

Palkkapolitiikassa on perustaksi otettava tuottavuuden kasvu. Ammattitaidon, kokemuksen sekä työsuoritusten laadun ja määrän tulee olla ratkaisevina tekijöinä työntekijäkohtaista palkkausta määritettäessä. Tasapalkkaisuus on epäoikeudenmukaista ammattimiestä ja kokeneempaa työntekijää kohtaan. Ainoastaan samanarvoisesta työsuorituksesta on maksettava sama palkka. Työntekijöiden suuret tulot eivät sosiaalisessa markkinataloudessa ole suinkaan vääryys vaan osoitus erityisestä kyvystä.

Yhteisvastuullisuus

Jotta sosiaalisen markkinatalouden henki tulisi vallitsevaksi, on työntekijöille osoitettava heidän vastuunsa tuotantotoiminnassa sekä saatava heidät näkemään omien ansiomahdollisuuksiensa ja yrityksen menestyksen keskinäinen riippuvuus. Vanha patriarkaalinen suhde työnantajan ja työntekijän välillä on mennyttä, mutta sen tilalle ei saa luoda taisteluasennetta, vaan yhteisvastuuntunnetta. Vanhojen iskusanojen ja ennakkoluulojen hylkääminen ei käy käden käänteessä, mutta paljon on saavutettu jo silloin, kun sekä työnantajat että työntekijät näkevät etujensa yhdensuuntaisuuden. Monilla työpaikoilla on tarpeetonta kitkaa työnantajan ja työntekijän välisten yhteyksien puutteen vuoksi. Tällöin kumpikaan osapuoli ei tunne riittävästi toistensa ongelmia. Läheisemmällä yhteistoiminnalla saavutetaan jo paljon.

KANSANKAPITALISMI - TALOUDELLINEN KANSANVALTA

Kansankapitalismi eli taloudellinen kansanvalta on perustavaa laatua oleva osa vapaata yhteiskuntaa, jossa ihmiset voivat päättää itse omista asioistaan.

Pääomaa ei tule keskittää valtiolle eikä muutamille harvoille, vaan kaikki kansalaiset on pyrittävä saamaan omistajiksi.

Henkilökohtainen omistaminen antaa yksityiselle kansalaiselle vapauden ja turvallisuuden tunteen sekä synnyttää aloitekykyä ja toimeliaisuutta.

Taloudellisen kansanvallan toteuttaminen on suoritettava varallisuutta lisäämällä eikä entistä jakamalla.

Osakeomistuksen levittämisen avulla on kansalaiset saatava mukaan yritystoimintaan.

Osakesäästämisen tiellä olevat esteet on poistettava.

Osakeomistuksen lisäksi kansankapitalismia on toteutettava myös asuntojen ja kestokulutushyödykkeiden omistusta lisäämällä.

Kansankapitalismi talousjärjestelmän osana

Kokoomus kannattaa taloudellista kansanvaltaa eli kansankapitalismia, jonka pääperiaatteena on mahdollisimman monen, loppujen lopuksi kaikkien kansalaisten saaminen omistajiksi. Yksityisen omistusoikeuden tunnustaminen ja lailla suojaaminen eivät yksin riitä. Omistaminen eri muodoissaan on tehtävä jokaiselle mahdolliseksi.

Kansankapitalismi ei palvele ainoastaan taloudellisia päämääriä, vaan se on perustavanlaatuinen osa vapaata yhteiskuntaa, jossa ihmiset voivat itse päättää omista asioistaan.

Ei pääoman keskitystä

Ellei mihinkään toimenpiteisiin ryhdytä, saattaa pääoman omistus helposti keskittyä joko valtiolle tai muutamille harvoille yksityisille. Kumpikaan vaihtoehto ei ole kansantalouden tasapainoisen kehityksen kannalta hyväksyttävä.

Sosialistit uskovat, että pääoman keskittäminen valtiolle luo yhteiskuntaan vaurautta. Tällöin he unohtavat, etteivät vaurautta luo valtion viranomaiset vaan yksityiset kansalaiset. Valtiokapitalismin tekee tehottomaksi se, että siinä häviää henkilökohtainen omistamisen tunne. Suomalaiselle ei merkitse paljonkaan se, että hän yhtenä maan 4 600 000:sta asukkaasta omistaa yhden 4 600 000:nnesosan valtion yrityksistä, vaan se, että hän henkilökohtaisesti omistaa jotakin. Valtiokapitalistisessa järjestelmässä joudutaan myös helposti tinkimään kansanvaltaisuuden ja tasa-arvoisuuden periaatteesta. Muutamat harvat vallassa olevat pääsevät siinä liian määrävään asemaan. Kokemus on osoittanut, etteivät he läheskään aina ole johtaja-asemansa tasolla eivätkä suhtaudu tasapuolisesti yhteiskunnan kaikkiin ryhmiin ja jäseniin.

Pääoman keskittyminen muutamien harvojen käsiin johtaa sekin samoihin haittoihin kuin valtiokapitalismi. Se ehkäisee uuden yrittäjyyden ja kangistaa markkinamekanismia. Yhteiskunnan tehtävänä onkin ehkäistä tällainen keskittyminen huolehtimalla pääomien liikkuvuuden säilymisestä ja tekemällä kansankapitalismin leviämisen mahdolliseksi.

Omistamisella vapauden ja turvallisuuden tunnetta

Taloudellinen kansanvalta antaa yksityiselle kansalaiselle vapauden- ja turvallisuudentunteen. Se lisää kansalaisten viihtyvyyttä ja hyvinvointia. Kansankapitalismin avulla yhteiskuntaryhmien erot tasoittuvat ja aste asteelta lähestytään yhteiskuntaa, jossa varallisuus jakautuu entistä tasaisemmin kaikkien kansalaisten kesken.

Henkilökohtainen omistus lisätessään viihtyvyyttä ja hyvinvointia synnyttää myös aloitekykyä ja toimeliaisuutta, kannustaa hankkimaan tarvittavia tietoja ja taitoja sekä ansaitsemaan entistä enemmän. Tämä on se dynaaminen tekijä, johon sosiaalisen markkinatalouden voima perustuu.

Ei jakamalla vaan lisäämällä

Taloudellisen kansanvallan toteuttaminen on suoritettava varallisuutta lisäämällä eikä entistä jakamalla. Jos huomio kiinnitettäisiin vain nykyisen varallisuuden uudelleen jakamiseen, jaettava loppuisi varsin pian. Sen sijaan on kiinnitettävä huomio uuden varallisuuden luomiseen ja tämän jakamiseen kaikille kansalaisille. Yhteiskunnan tehtävänä on luoda edellytykset taloudelliselle kansanvallalle kehittämällä lainsäädäntöä, muuttamalla verotusta sekä harjoittamalla johdonmukaista talouspolitiikkaa siten, että kansalaiset voivat itse kartuttaa varallisuuttaan. Tämän vuoksi politiikan on oltava sellaista, että se kannustaa yrittäjyyttä.

Osakeomistuksella kaikista yrittäjä

Osakeomistuksen levittäminen mahdollisimman laajoihin kansalaispiireihin on kansankapitalismin perimmäinen tavoite. Tällä tavoin on mahdollista saada kansalaiset joukolla mukaan yritystoimintaan. Samalla heille tarjoutuu tilaisuus päästä osallisiksi yritysten tuotosta ja hallinnosta. Eri kansalaispiirien mielenkiinto elinkeinoelämän ongelmia ja sen kehittämistä kohtaan lisääntyy ja yhteisvastuun tarve kasvaa. Osakeomistuksen levitessä saadaan yhteistoiminnalla ja pienistäkin eristä kootuksi ne pääomat, joita talouselämä kehittyäkseen tarvitsee. Yksityisen kansalaisen kannalta osakeomistuksella on merkitystä myös sen vuoksi, että se tarjoaa pääomille inflaatioturvan.

Osakeomistuksen laajentaminen ei ole meillä mahdollista ennen kuin on suoritettu eräitä verotuksellisia uudistuksia. Ennen kaikkea yritysten rahoituksessa oma pääoma on saatettava verotuksellisesti samaan asemaan kuin vieras pääoma. Nykyisin ei näin ole asian laita, vaan yritysten kannattaa rahoittaa investointinsa lainavaroilla osakeantien asemesta. Yritysten olisi myös kyettävä jakamaan riittäviä osinkoja, jotta yleisön mielenkiinto osakeantoihin lisääntyisi. Tässä tarkoituksessa on yhtiöveroa jaetun voiton osalta tuntuvasti alennettava tai kaksinkertainen verotus poistettava kokonaan.

Verovaroja ei tulisi käyttää valtioenemmistöisten yhtiöiden osakepääomien korottamiseen, vaan yhtiöiden tulisi hankkia investointeihinsa tarvitsemansa varat yksityisten yritysten lailla uusilla osakeantaneilla, jolloin yhtiöiden osakkeita myytäisiin kansanosakkeina yritysten omille työntekijöille sekä suurelle yleisölle.

Myös yksityisissä suuryhtiöissä olisi työntekijöiden päästävä osakkeenomistajiksi. Eräät yritykset ovatkin toimineet tässä asiassa jo edelläkävijöinä tarjoamalla työntekijöilleen mahdollisuuden hankkia osakkeita uusien osakeantien yhteydessä. Tätä toimintaa olisi jatkettava.

Osakeomistuksen levittämiseksi olisi osakkeiden ostoa tehtävä mahdollisimman helpoksi sekä tunnetuksi kaikissa kansalaispiireissä. Tämä vaatii tehokkaan neuvontatyön organisoimista.

Tavoitesäästämisellä omistajiksi

Talletussäästäminen on meillä varsin yleistä mm. palkka-pankkiin-periaatteen vaikutuksesta. Todella tehokkaaksi säästäminen muodostuu kuitenkin vasta sitten, kun sille on asetettu jokin selvä tavoite. Tällaisen tavoitesäästämisen helpottaminen ja jopa tukeminen julkisen vallan toimenpitein on yksi kansankapitalismin levittämiskeino. Eräs säästämisen perusedellytys on rahanarvon säilyminen vakaana. Talouspolitiikalla on tämän vuoksi pyrittävä luomaan säästämiselle otollinen ilmapiiri. Siltä varalta, ettei tässä onnistuttaisi, on säästäjien varat turvattava indeksiehdoin tms. järjestelyin.

Kansankapitalismin kannalta tärkeä säästämistavoite on oman asunnon saaminen jokaiselle sitä haluavalle kansalaiselle. Mitä useammalla perheellä on lisäksi hallussaan auto, televisio, jääkaappi, pesukone, ompelukone ja puhelin sekä ammatissa tarvittavat työvälineet, sitä useampi koti on osallisena kansankapitalistisessa hyvinvointijärjestelmässä. Myös kesähuvila tai siirtolapuutarhamökki ovat kansankapitalismin toteuttamismuotoja. Oma yritys puolestaan olisi saatava mahdollisimman monelle sellaiselle, jolla on kiinnostusta ja taipumuksia itsenäiseen yrittäjätoimintaan.

VEROTUS

Julkisen talouden tehtäviä ei saa paisuttaa tarpeettomasti ja siten lisätä verorasitusta. Verotus ei saa muodostua työnteonhalua estäväksi, vaan työn tuloksista on nykyistä suuremman osan jäätävä työntekijän omaan vapaaseen käyttöön.

Verolainsäädäntö on uudistettava poistamalla I veroluokka, muuttamalla aviopuolisoiden yhteisverotus valinnanvaraiseksi erillisverotuksen kanssa, lieventämällä omaisuusverotusta ja asettamalla kaikki tulonsaajapiirit verotuksessa samanarvoiseen asemaan.

Pitkän tähtäimen talouspolitiikassa on päästävä veroasteikkojen lieventämiseen.

Veroprogressiota on alennettava ja yhtiöiden verotusta helpotettava.

Sosiaaliturvan kannalta välttämättömät hyödykkeet on joko kokonaan vapautettava verosta tai niistä on myönnettävä verohelpotuksia.

Elinkeinoelämän verorasitusta on lievennettävä. Yritysten itserahoitusmahdollisuudet on turvattava ja yritysten rahoitusrakenteen parantamista on edistettävä verouudistuksin.

Julkisen vallan tehtävät ovat vuosi vuodelta kasvaneet, kun sekä valtio että kunnat ovat pyrkineet luomaan jatkuvasti parempia edellytyksiä kansalaisten toimeentulolle, yrittämiselle, elintason nousulle ja viihtyvyydelle. Tästä tehtävien kasvusta on ollut luonnollisena seurauksena julkisen menotalouden huomattava nousu. Julkiset menot ovat kuitenkin lisääntyneet toistakin tietä. Eräät etupiirit ja puolueet ovat toiminnassaan käyttäneet valtiota suuressa määrin hyväkseen ja paisuttaneet tarpeettomasti julkisia menoja ja valtiojohtoista toimintaa.

Julkisten menojen paisuminen on puolestaan nostanut verorasitusta. Kansainväliset vertailut osoittavat, että verorasitus on meillä samalla tasolla kuin meitä paljon vauraammissa maissa. Kansalaiset maksavat meillä jokaisesta ansaitsemastaan satamarkkasesta veroa keskimäärin 33 markkaa eli yhteensä noin neljän kuukauden palkan vuosi-tuloistaan. Tapahtunutta kehitystä kuvaa se, että v. 1938 tämä vero-osuus oli vain 16 markkaa. Yksi kolmasosa kansalaisten työpanoksesta on siten huomaamattomasti »sosialisoitu» ja kansalaisista on tehty eräänlaisia valtion ja kunnan »torppareita».

Työn tulos sen tekijälle

On selvää, että julkisen vallan on suoritettava tietyt tehtävät nyky-yhteiskunnassa ja että tästä aiheutuu tietty verorasitus kansalaisille. Yhtä selvää kuitenkin pitäisi olla, että työn tuloksen tulee ensi sijassa kuulua sen tekijälle eikä valtiolle tai kunnalle. Julkisia menoja ei saa paisuttaa ja siten lisätä verorasitusta tai pitää sitä tarpeettoman korkealla tasolla. Kansalaisilta ei pidä raskaalla verotuksella viedä mahdollisuutta yrittää ja säästää, halua tehdä työtä sekä edellytyksiä huolehtia itsestään ja kohottaa elintasoaan yksityisen eikä julkisen kulutuksen kautta. Monet kansalaiset olisivat valmiit tälläkin hetkellä yrittämään enemmän, laajentamaan toimintaansa, tekemään ylitöitä jne., mutta verotuksen korkeus ehkäisee heitä käyttämästä koko energiamääräänsä. Kokoomus kannattaa sosiaalista, mutta samalla dynaamista veropolitiikkaa, joka kiihottaa yrittämään ja edistää siten taloudellista kasvua.

Verolainsäädäntö uusittava

Maamme verolainsäädäntö on uudistettava verotusjärjestelmässämme esiintyvien epäkohtien poistamiseksi. Samalla on kyseistä lainsäädäntöä ja sen ohella verotusmenettelyä yksinkertaistettava sekä pyrittävä myös veron koontikustannusten tuntuvaan alentamiseen.

Verotuksen uudistuksen yhteydessä on veroluokitus uusittava siten, että nykyinen I veroluokka poistetaan kokonaan ja siihen kuuluvat rinnastetaan nykyiseen II veroluokkaan kuuluviin henkilöihin.

Aviopuolisoiden yhteisverotus on järjestettävä valinnanvaraiseksi erillisverotuksen kanssa. Tällä vahvistettaisiin perheiden taloutta ja lisättäisiin työvoiman tarjontaa aloilla, joilla naistyövoimasta on puutetta.

Tulojen kaksinkertaisesta verotuksesta olisi päästävä. Omaisuusverotusta on aiheellista lieventää, koska se nykyisellään muodostuu samojen tulojen moninkertaiseksi verottamiseksi.

Kaikkia tulonsaajapiirejä on verotuksessa kohdeltava tasapuolisesti. Niinpä maataloudessa olisi nykyisen pinta-alaverotuksen asemesta siirryttävä todellisten tulojen verottamiseen.

Kaikille kansalaisille on taattava verotusta toimeenpantaessa varma oikeusturva. Toisaalta on viranomaisten estettävä veron kiertäminen.

Veroasteikkoja lievennettävä

Pitkän tähtäimen talouspolitiikassa on päästävä veroasteikkojen lieventämiseen. Muissa maissa saadut kokemukset osoittavat, että asteikkojen alentaminen lisää työssä käyvien lukua, kohottaa tuotantoa ja laajentaa siten verotuspohjaa. Julkisella vallalla ei näin ollen ole suurtakaan pelkoa verotulojen vähentymisestä.

Verotuksen progressiivisuutta on lievennettävä, jotta työnteen halu lisääntyisi. Valtion verotulojen kannalta ei veroasteikon jyrkkyydellä ole suurtakaan merkitystä. Eräissä Euroopan maissa on tarkoitus luopua tuloveron progressiivisuudesta. Myös meillä olisi syytä seurata tätä esimerkkiä.

Jotta ylitöiden tekeminen muodostuisi houkuttelevammaksi, olisi ylityöt joko kokonaan tai osittain vapautettava verosta.

Verotus sosiaalipolitiikan apuna

Veropolitiikan avulla voidaan ohjata talous- ja yhteiskuntakehitystä pidättymällä verottamasta tai verottamalla vain lievästi aloja, joilla on tarpeen saada aikaan uudistuksia. Sosiaalipolitiikan alalla on sosiaaliturvan kannalta välttämättömät hyödykkeet, kuten asunnot, eläkkeet, lääkkeet sekä sairaalatarvikkeet, joko vapautettava kokonaan verosta tai niistä olisi myönnettävä ainakin verohelpotuksia.

Elinkeinoelämän verorasitusta lievennettävä

Elinkeinoelämään kohdistuvan verorasituksen lieventäminen on perusteltua, kun tavoitteena pidetään työllisyyden turvaamista, hintojen nousun estämistä, investointien laajentamista, kansainvälisen kilpailukyvyyn vahvistamista ja loppujen lopuksi koko taloudellisen kasvumme voimistamista.

Korkea yhtiöveroprosentti jarruttaa pääomien liikkuvuutta ja siten kasvukykyisen tuotantotoiminnan syntymistä. Pyrkimykset yhtiöverotuksen kiristämiseen arvonvähennysten ja vaihto-omaisuuden arvostuksen osalta heikentävät automaattisesti yritysten itserahoitusmahdollisuuksia ja hidastavat siten taloudellisen kasvun kannalta välttämätöntä tuottavien investointien laajenemista. Yhtiöiden tuloveroa samoin kuin leimaveroa koskevia säännöksiä olisi muutettava siten, että yritysten rahoitusrakenteen parantaminen kävisi mahdolliseksi lisäämällä omaa pääomaa vieraan pääoman kustannuksella. Tämä uudistus on tarpeen, myös kansankapitalismin levittämiseksi.

ALUEPOLITIikka

Aluepolitiikka on välttämätöntä alueellisten kehityserojen pienentämiseksi parannettaessa sekä aineellisia että henkisiä ehtoja maassamme.

Aluepolitiikkaa on hoidettava valtakunnallisen kokonaissuunnitelman mukaan.

Aluepolitiikka on osa kasvupolitiikkaa, joten sitä on hoidettava rinnan muiden kasvupoliittisten tehtävien kanssa.

Summittain määritellyt kehitysalueet eivät anna riittävän selvää perustaa tehostetuille toimenpiteille, joiden toteuttamista varten on määriteltävä tarkemmat kehityspisteet.

Aluepolitiikan mitoituksessa on otettava tasapuolisesti huomioon taloudellisten toimenpiteiden ohella myös opetus-, kulttuuri-, sosiaali- ja terveydenhoitotoimien edistäminen.

Aluepolitiikan rahoitus on sopeutettava valtion nykyisen menovolyymin puitteisiin irrottamalla varat pääasiassa työllisyysmomenteilta.

Perusinvestointeja varten on budjettiin varattava vuosittain riittävä määräraha.

Verohelpotuksin ja -vapauksin sekä investointilainoin on edistettävä entisten teollisuuslaitosten laajenemista ja uusien perustamista kehitysalueille.

Valtakuntamme eri osien kesken on olemassa huomattavia kehityseroja. Yhteiskunnan tasapainoisen kehityksen kannalta ei ole hyväksi, että jotkut alueet jäävät jatkuvasti muista jälkeen.

Maan eri alueiden kehityksen tasapainoiseksi edistämiseksi tarvitaan erityistä aluepolitiikkaa. Sen päätehtävänä on juuri alueellisten erojen pienentäminen. Aluepolitiikan tulee kohdistua sekä aineellisten että henkisten ehtojen parantamiseen.

Aluepolitiikkaan sisältyvän teollistamispolitiikan päämääränä tulee olla kilpailukykyisten yritysten luominen.

Aluepolitiikka - osa kasvupolitiikkaa

Aluepolitiikkaa ei voida harjoittaa irrallisena, vaan toimenpiteet on sopeutettava yleiseen kasvupolitiikkaan. Tämän vuoksi valtakunnan aluepoliittinen ohjelma on kytkettävä niihin kokonaistaloudellisiin ja valtiontaloudellisiin rahoituslaskelmiin, joita Talousneuvosto osaltaan suorittaa. Aluepoliittista ohjelmaa ei voida käsitellä erillisenä, vaan jo alunperin on sovittava toimenpiteitten mitoituksesta rinnan muiden kasvupoliittisten tehtävien kanssa.

Aluepoliittisessa rahoituslaskelmassa on ainakin toistaiseksi lähdeittävä siitä, että valtion suoranaista budjettirahoitusta vaativat menot sisällytetään valtion nykyisen menovolyymin puitteisiin irrottamalla tarvittavat varat esim. työllisyysmomenteilta. Aluepolitiikkaa ei kuitenkaan tule harjoittaa pienteollisuusmäärärahojen kustannuksella.

Jotta aluepoliittiset ratkaisut tehtäisiin kyllin realistisesti, on suunnitelmat laadittava pitkäaikaisiksi. Aluepoliittinen ohjelma ja siihen liittyvä rahoitusohjelma on jo alunperin tehtävä esimerkiksi viideksi vuodeksi ja asteittain kohoavaksi.

Kehitysalueet ja kehityspisteet

Käytettävissä olevat voimavarat huomioon ottaen ei aluepolitiikassa ole perusteltua lähteä summittaisen yleisen hajasijoituksen periaatteesta, josta muissa maissa on saatu huonoja kokemuksia. Yhtenäisen suuren kehitysalueen asemesta on lähdeittävä kehityspistelinjalle. Yhden tai useamman kehityspisteen määrittelyllä voidaan toimenpiteet suorittaa tehostettuina. Nämä pisteet luontaisine vaikutusalueineen muodostaisivat kukin oman kehitysalueensa.

Kehityspisteiden valinnassa on nojaututtava muissa maissa saatuihin kokemuksiin. Kehityspisteeksi soveltuu sellainen paikkakunta alityöllisyysalueella, joka on jo osoittanut elinvoimaisuutta.

Samanaikaisia toimenpiteitä eri aloilla

Aluepolitiikan mitoituksessa on syytä ottaa huomioon kaikki tämän politiikan osa-alueet siten, ettei esimerkiksi pelkkä teollistamispolitiikka tule ylimitoitetuksi. Aluepolitiikkaan sisältyy teollistamisen ohella myös näiden alueiden opetus-, kulttuuri-, sosiaali- ja terveydenhoitotoimen edistäminen.

Pyrittäessä vaikuttamaan teollisuuden sijoittamispäätöksiin kehitysalueiden hyväksi sekä synnyttämään näillä alueilla uutta yritteliäisyyttä on tarpeen turvautua useihin erityyppisiin toimenpiteisiin samanaikaisesti. Ensisijaisesti on tehostettava ammattikoulutusta näillä alueilla.

Perusinvestointeja

Teollisuuden sijoittumispäätöksiin on vaikutettava myös suorittamalla erilaisia perusinvestointeja kehityspisteissä. Maansaannin varmistaminen eri teollisuusaloja palvelevien teollisuustonttien varaamisella on hoidettava julkisen vallan toimenpitein. Näillä tonteilla on suoritettava tarpeelliset kunnallisteknilliset ym. työt.

Kuljetuskysymysten hoito liittyy läheisesti kehityspisteisiin tarvittavien perusinvestointien suorittamiseen. Myös energianhuolto on ratkaistava.

Teollisuuden työntekijöiden ja toimihenkilöiden asuntojen rakentaminen tai sen avustaminen kuuluu olennaisena osana tarpeellisiin perusinvestointeihin.

Perusinvestointeja varten on budjettiin varattava vuosittain riittävä määräraha. Tästä summasta ja sen mahdollistamisesta budjettiin on sovittava ennen kuin aluepolitiikkaan muiltakaan osin ryhdytään.

Verohelpotukset

Paitsi perusinvestoinneilla on kehityspisteiden teollistumista edistettävä myös rahoitustoimenpitein. Kehitysalueille tehtävistä investoinneista myönnettäviä arvonvähennyksiä on nopeutettava. Alueiden vanhojen yritysten laajentaessa toimintaansa on verovelvolliselle myönnettävä oikeus jonakin aikana vähentää verotuksessa muiden sallittujen vähennysten jälkeen erikseen vahvistettava määrä uudistukseen sijoitetun uuden käyttöomaisuuden hankinta-arvosta. Myös kehitysalueiden ulkopuolella sijaitseville yrityksille on myönnettävä oikeus suorittaa vastaavat arvonvähennykset kehitysalueille suorittamistaan investoinneista.

Teollisuuden saamiseksi kehitysalueille on syytä käyttää myös määräaikaista verovapauksia. Nykyinen yritystoimintaa kohtaava verotus on selvästi uusien yritysten perustamista jarruttava tekijä. Tämän johdosta on kehitysalueilla toimintansa aloittavat yritykset vapautettava määrävuosiksi kokonaan tulo- ja omaisuusverosta sekä ainakin osittain myös kunnallisverosta. Harkintaverotusta ei tule sallia. Samalla on kehitysalueilla jo olemassaolevan tuotantotoiminnan mahdollisuuksia parannettava ulottamalla verohuojennukset koskemaan suoritettavia laajennuksia. (Kokoomuksen ryhmäaloitteessa vuoden 1965 valtiopäivillä ehdotetaan, että kehitysalueille perustettaville uusille yrityksille ja entisten yritysten uusinvestoinneille myönnettäisiin kymmenen vuoden verovapaus.)

Parantamalla kehitysalueilla jo olevan teollisuuden toimintaedellytyksiä myös muilla keinoin luodaan tarvetta yritysten laajentamiseen ja uusien työpaikkojen syntymiseen.

Investointilainat

Varsin yleisesti käytettävä keino uuden tuotannon luomiseksi kehitysalueelle on halpakorkoisten investointilainojen myöntäminen teollisuudelle. Aluepolitiikassa voidaan toistaiseksi turvautua jo olemassa oleviin rahoituslähteisiin, joita ovat mm. Teollistamisrahasto, Postisäästöpankki sekä Kansaneläkelaitos ja joilla yleisen luonteensa vuoksi on mahdollisuuksia tällaiseen lainaustoimintaan. Tämän vuoksi ei ole olemassa tarvetta suoranaiseen budjettirahoitukseen, josta ehdotuksia on tehty. Valtion rahoitusta tarvitaan vain korkosubventioiden myöntämisessä. Näillä peitetään rahalaitosten normaalin koron ja kehitysalueille myönnettävistä lainoista perittävän alemman koron välinen erotus.

TEOLLISUUSPOLITIikka

Teollisuus on maamme taloudellisen kasvun tärkein perusta, minkä vuoksi valtiovallan on finanssipoliittisin ym. keinoin säilytettävä sen kansainvälinen kilpailukyky. Kilpailukykyyn parantamiseksi on rahapolitiikan avulla luotava teollisuudelle mahdollisuudet välttämättömiin laajennusinvestointeihin sekä pääomahyödykkeiden viennin samoin kuin kotimaisten toimitusten rahoittamiseen. Teollisuuden rahoituksessa tulee osakeannit verotuksellisesti rinnastaa lainarahoitukseen. Teollisuuden itserahoitusmahdollisuudet on säilytettävä. Teknillistä tutkimusta ja kehittämistyötä sekä työvoiman koulutusta on edistettävä.

Teollistumisen yleiset edellytykset

Taloudellisen kasvun voimistaminen ja siten kansalaisten elintason ja hyvinvoinnin kohottaminen on nykyään muodostunut aktiivisen talouspolitiikan keskeisimmäksi tavoitteeksi. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on julkisen vallan suorittamissa ratkaisuissa pantava erityistä painoa taloudellisen kasvun asettamille vaatimuksille. Meikäläisessä markkinatalouden mekanismiin perustuvassa talousjärjestelmässä kasvun perustana ovat kuitenkin yksityisessä yrityssektorissa suoritettavat ratkaisut. Jotta nämä ratkaisut palvelisivat tehokkaasti yleisen kasvupolitiikan tavoitteita, on raivattava ne esteet, jotka rajoittavat tuotannon kasvua. Samalla on esitettävä sellaisia kiihokkeita, joilla tätä kasvua voidaan nopeuttaa ja suunnata kokonaisuuden kannalta tärkeille aloille.

Taloudellinen kasvumme on sodanjälkeisenä kautena ollut ratkaisevasti teollisuustuotannon varassa. Kokonaistuotannostamme on teollisuuden osuus nykyisellään yksi kolmannes. Teollisuus tulee vastaisuudessakin muodostamaan kasvumme vahvan perustan. Tuotannon lisäys teollisuudessamme on selvästi ylittänyt kokonaistuotantomme keskimääräisen kasvunopeuden. Laaditut arviot osoittavat, että tulevinakin vuosina teollisuus on taloudellisen kasvumme kannalta avainasemassa.

Kilpailukyky

Teollistamisessa on peruskysymys se, miten eri tuotannonhaarat kykenevät laajentamaan riittävästi tuotantoaan ja sopeutumaan saman aikaisesti niihin huomattaviin rakennemuutoksiin, joihin jatkuvasti kiristyvä kansainvälinen kilpailu teollisuuden pakottaa. Kilpailukyvyyn säilyttämiseksi ja parantamiseksi on tarpeen, että

- julkinen valta luo talouspolitiikallaan yksityiselle elinkeinoelämälle yhtä suotuisat toimintamahdollisuudet kuin tärkeimmissä kilpailijamaissa,
- finanssipolitiikassa vältetään asettamasta yrittäjätoiminnalle sellaisia rasituksia, joita muissa maissa ei ole (Suomessa tällaisia rasituksia on mm. juridisten henkilöiden omaisuusvero),
- rahapolitiikan avulla luodaan mahdollisuudet teollisuuden välttämättömiin laajennusinvestointeihin sekä pääomahyödykkeiden viennin samoin kuin kotimaisten toimitusten rahoittamiseen,
- tulopolitiikalla ja siihen rinnastettavilla toimenpiteillä estetään hinta- ja kustannustason nousu tai pysytetään tämä nousu enintään samansuuruisena kuin kilpailijamaissamme.

Työvoima

Teollisuuden kilpailukyvyyn lisääminen edellyttää tuottavuuden voimakasta kohottamista ja siten pääomapanoksen kasvua. Teollisuuden merkitys työvoiman kysyjänä vähentyy todennäköisesti lähivuosina. Kun työvoiman tarjonta tulee edelleen kasvamaan, jää työllisyysongelman ratkaisu lähinnä riippumaan palveluelinkeinojen laajenemisesta. Välillisesti teollisuudenkin merkitys on tässä suhteessa huomattava, sillä teollisuustuotannon kasvu heijastuu voimakkaana myös palveluelinkeinojen kasvuun.

Teollisuuden merkitys työvoiman kysyjänä tulee ilmenemään lähinnä koulutetun ammattityövoiman kohdalla. Jotta välttyttäisiin vaikeilta pullonkauloilta tuotannon laajentamisyrittäyksissä, olisi lähivuosien aikana kiinnitettävä erityistä huomiota sekä yleisen ammattiopetuksen että korkeamman asteen teknillisen opetuksen tehostamiseen.

Tällainen koulutustoiminta muodostuu tehokkaimmaksi mahdolliseksi työllisyyspolitiikaksi maassamme.

Alueellinen sijoittaminen

Maamme alityöllisyysalueiden elinkeinoelämän elvyttämiseksi on katsottu aiheelliseksi harjoittaa alueellista kehittämisspolitiikkaa. Koska tätä aluepolitiikkaa käsitellään tarkemmin ohjelman aluepoliittisessa kohdassa, korostetaan tässä vain eräitä teollistamiseen liittyviä aluepoliittisia näkökohtia.

Koska teollisuuden kansainvälisen kilpailukyvyn ylläpitämistä on pidettävä ensisijaisena tavoitteena, ei kehitysalueille tule luoda sellaista tuotantoa, jota muilla toimenpiteillä, kuten teollisuuden sisäisellä toimialarationalisoinnilla, pyritään samanaikaisesti supistamaan. Kehitysalueille onkin luotava sellaista teollisuutta, jolla on toimintaedellytykset myös sen jälkeen, kun julkisen vallan tukitoimenpiteet loppuvat. Kehitysalueiden teollistamisessa on syytä panna erityistä painoa sille liikeidealle, jolle perustettavat uudet yritykset nojautuvat. Eräs huomionarvoinen näkökohta on kehitysalueilla ennestään olevien yritysten asema. Niitä ei saa julkisen vallan toimenpitein asettaa kilpailullisesti perustettavia uusia yrityksiä heikompaan asemaan.

Kehitysalueiden teollistamisessa on tarpeen korostaa sekä pienen, keskisuuren että suuren teollisuuden merkitystä. Pienteollisuudella on voimakkaan työpaikkavaltaisuutensa takia keskeinen asema kehitysalueiden teollistamissuunnitelmissa. Pelkästään pienteollisuuden avulla ei kuitenkaan voida ajaa näiden alueiden voimakasta teollistumista. Muiden maiden esimerkkien perusteella on suurteollisuuden saamista kehitysalueille pidettävä välttämättömänä edellytyksenä elinkelpoisen pienteollisuuden syntymiselle.

Rahoitus- ja veropolitiikka

Teollistumisen voimistaminen vaatii myös rahoitusmarkkinoiden tehostamista ja yritysverotuksen tarkistamista. Verotuksellisten tekijöiden vuoksi yritysten rahoitusrakenne on meillä kehittynyt kansainvälisesti arvostellen poikkeukselliseen suuntaan. Meillä näet rahoituksen painopiste yrityksissä on selvästi vieraan pääoman puolella. Lisäksi tämä vieraskin pääoma on huomattavalta osalta suhteellisen lyhytaikaista. Yritysten rahoitusrakenteen vahvistaminen onkin eräs lähivuosien tärkeä tehtävä. Tämä vaatii, että oma pääoma tehdään verotuksellisesti yhtä edulliseksi kuin vieraskin pääoma. Osakeantien ja osingonjaon lisäämisellä saadaan osakkeenomistus leviämään yhä laajempiin kansalaispiireihin ja samalla keräytyksi pääomia uusille kehittyville teollisuuden aloille.

Jotta yritykset voisivat muuntaa lainojaan pitempiaikaisiksi, on syytä tarkistaa eräitä yritysten obligaatioihin kohdistuvia verotussäännöksiä. Yritysten obligatiot on saatettava verotuksellisesti, myös indeksiehdon osalta, samaan asemaan valtion obligaatioiden kanssa. Yritysten obligaatioiden myynnin varmistamiseksi on valtion mitoitettava luotonottonsa niin, että yritystenkin luotonotarve otetaan huomioon.

Teollisuuden omarahoitusmahdollisuuksien säilyttämiseksi ennallaan on tärkeitä, että teollisuuden investoinneista suoritettavissa arvovähennyksissä otetaan huomioon paitsi käyttöpääoman teknillinen kuluminen myös sen taloudellinen vanheneminen. Arvovähennysten nopeuttaminen, jonka lainsäädäntö on hyväksynyt, on perusteltua,

koska yritysten on nykyään pakko uusia koneistonsa aikaisempaa huomattavasti nopeammin pysyäkseen kilpailukykyisinä. Kasvupolitiikassa onkin suhtauduttava arvovähennyksiin nykyistä kaukonäköisemmin eikä missään tapauksessa kiristettävä niitä.

Nopeasti kasvavien yritysten vakuuksien puute on yhtenä esteenä maamme elinkeinoelämän kehittämisessä. Taloudellisen kasvumme kannalta pitäisi talouspolitiikalla kuitenkin helpottaa juuri tällaisten yritysten laajenemista. Valtiovallan tulisikin huolehtia siitä, ettei vakuuksien puute muodostu terveeseen taloudelliseen kasvun pullonkaulaksi. Osittaisratkaisuna pitäisi irtaimistokiinnitys vahvistaa myös kaupallisen yrityksen kiinnityskelpoiseen omaisuuteen sekä teollisten, kaupallisten ja maataloudellisten yritysten kuljetusvälineisiin.

Määrätietoinen kasvupolitiikka edellyttää myös yksityisiltä yrityksiltä entistä suurempaa suunnitelmallisuutta tuotantotoiminnassa ja investointien ajoituksessa. Julkisen vallan tulee veropolitiikassaan ottaa huomioon tämä suunnitelmallisuuden vaatimus. Ei ole oikein, että yrittäjiä pidetään epätietoisina niistä toimenpiteistä, joihin julkinen valta mm. seuraavan vuoden veropolitiikassa aikoo ryhtyä. Tästä syystä yhtiöveroprosentti olisi vahvistettava useammaksi vuodeksi eteenpäin ja kunnallisesta harkintaverotuksesta olisi luovuttava kokonaan.

Teknillinen tutkimus- ja kehittämistyö

Teollisuuden kilpailukykyyn vaikuttaa suuresti se, missä määrin kyetään seuraamaan tieteen ja tekniikan nopeaa edistymistä. Teknillisen tutkimus- ja kehittämistyön tärkeys onkin oivallettu johtavissa teollisuusmaissa, joiden tutkimuspanos on nykyisin erittäin huomattava. Myös meillä on laajennettava tutkimustoimintaa, jotta pysyisimme mukana kansainvälisessä kehityksessä. Ei kuitenkaan riitä, että teollisuus vain omassa piirissään ja omin voimin pyrkii edistämään teknillistä tutkimusta. Muissa maissa on lähivuosisia varten laadittu erittäin laajoja tutkimusohjelmia, jotka perustuvat julkisen vallan rahoituksen tuntuvaan lisäämiseen. Vastaavalla tavalla on meilläkin 1960-luvun jälkipuoliskolla kaksinkertaistettava koko teknillinen tutkimus. Tämä on mahdollista vain mikäli julkinen valta lisää omaa rahoitusosuuttaan suhteellisesti vieläkin voimakkaammin. Samalla on ryhdyttävä toimenpiteisiin verolainsäädännön muuttamiseksi tutkimustoimintaa edistäväksi.

MAATILATALOUS

Elintarvikeomavaraisuuden turvaamiseksi maamme tarvitsee hyvinvoivan maatalouden. Maatalouden harjoittamisen tulee olla normaalia yrittäjätoimintaa. Maataloustuotteiden hinnat on pidettävä keskimääräisten tuotantokustannusten tasalla. Maatalouden tukitoimenpiteet on erotettava sosiaalisista avustuksista. Maatalouden ammattikasvatusta on tehostettava. Elinkelpoisten tilojen pirstominen ja elinkelvottomien syntyminen on estettävä. Maatalouden tuottoa on kohotettava maataloustöitä koneellistamalla ja rationalisoimalla. Metsäntuottoa on voimaperäisesti lisättävä.

Maatalouden tarkoituksena on tuottaa erilaisia elintarvikkeita siinä määrin, että ne kaikissa olosuhteissa riittävät tyydyttämään kansamme välttämättömien pääelintarvikkeiden tarpeen. Maatalouden harjoittaminen on normaalia yrittäjätoimintaa. Maatalous ei ole

sosiaali- vaan talouspolitiikkaa ja elinkeino sekä ammatti eikä suinkaan vain elämisen muoto.

Varsinaiseen vientituotantoon ei meillä ole edellytyksiä muutamia erikoisaloja lukuun ottamatta.

Maataloustuotteiden hintoja määrättäessä on otettava huomioon sekä tuotantokustannukset että myös markkinoimismahdollisuudet. Eri tuotteiden tuottajahinnat on pidettävä sellaisella tasolla, että ne vastaavat keskimääräisiä tuotantokustannuksia.

Maatilatalouksien ulkoisilla ja sisäisillä rationalisoimistoimenpiteillä on pyrittävä tuotantokustannusten ja kuluttajahintojen alentamiseen.

Maamme maantieteellisen aseman vuoksi meillä ei pystytä tuottamaan elintarvikkeita samoilla kustannuksilla kuin edullisemmassa asemassa olevilla alueilla. Polkumyynnit (dumping) painavat lisäksi elintarvikkeiden maailmanmarkkinahintoja, joten hintatuki on tarpeen. Varsinaiset maatalouden tukitoimenpiteet on erotettava sosiaalisista avustuksista.

Varsinkin viime vuosina maatalouden tuotantomenetelmien kehitys on ollut voimakasta, joten menestyksellinen maatalouden harjoittaminen vaatii perusteellista ja monipuolista ammattitaitoa. Tämän vuoksi maatalousopetuksen laajentaminen ja kehityksen tasalla pitäminen vaatii erityistä huomiota.

Verotuksessa on pyrittävä suosimaan kaikkea sellaista tuotannollista toimintaa, mikä lisää vakinaisia työpaikkoja erisuuruisen teollisuuden ja palveluelinkeinojen piirissä. Rationalisoituvan maatalouden piiristä lähtevälle työvoimalle on järjestettävä työtä muissa elinkeinoissa.

Maatilojen on oltava elinkelpoisia

Asutus- ja maankäyttöpolitiikkaa on harjoitettava siten, että estetään elinkelpoisten maanviljelystilojen pirstominen ja elinkelvottomien tilojen syntyminen. Uusien asutustilojen muodostaminen on lopetettava ja asutustoiminta suunnattava tilojen elinkelpoisuuden parantamiseen mm. tiloja yhdistämällä. Tavoitteena on pidettävä tiloja, jotka antavat perheelle täystyöllisyyden (peltopinta-ala vähintään 25-30 ha). Asutustoiminta ja maatilataloutta koskeva lainsäädäntö on suunnattava tätä tavoitetta edistäväksi.

Seuduilla, missä on riittävästi sivuansiotöitä metsätaloudessa tai muiden elinkeinojen piirissä, ovat pienetkin viljelmät sopivia toimeentulon parantajia.

Myös siellä, missä vihanneksilla ja muilla puutarhatuotteilla on riittävä menekki, on muutamilla erikoisviljelyksiin sopivilla tiloilla ja ammattitaitoisilla pienviljelijöillä mahdollisuus saavuttaa tyydyttävä elintaso.

Turkiseläinten kasvatusta, metsäpuiden taimien hoitoa sekä kalanviljelyä ovat varsinkin pienemmille viljelmille sopivia sivuansioiden hankkimismuotoja.

Niillä seuduilla, missä ei ole riittävästi metsätöitä eikä muitakaan sivuansiomahdollisuuksia, ei liian pienillä tiloilla ole menestymisen mahdollisuuksia.

Maatalouden sisäiset rationalisoimistoimenpiteet

Erikoistuminen ja tuotantosuunnan valinta on suoritettava siten, että otetaan huomioon tilan sijainti, maiden laatu ja hallanarkuus sekä markkinointiolosuhteet.

Rakennustyöt on suunniteltava ja suoritettava tarkoituksenmukaisesti sekä kohtuullisin kustannuksin.

Maatalouskoneiden hankinnan ja käytön on oltava harkittua ja taloudellisesti kannattavaa.

Salaojitus on maatalouden tärkein rationalisoimistoimenpide. Suomessa on salaojitettu viime vuosina n. 35 000 ha vuotta kohti. Kun vielä salaojitettavaa peltoalaa on lähes 1,5 milj. ha, kestäisi peltojen salaojitus nykyisin vuositavoittein yli 40 vuotta. Salaojitusta olisi nopeutettava kohottamalla vuositavoite 80 000 hehtaariin. Pellot saataisiin täten salaojitetuiksi 1980-luvun alkupuolella, jolloin Suomenkin maataloudessa todennäköisesti on jo pula työvoimasta.

Valtion rahoitusosuus salaojituskustannuksista on ollut vain n. 13 %. Valtion tukea salaojitukseen on lisättävä vähitellen siten, että lainat nousisivat 25 prosenttiin koko salaojitukseen käytettävästä pääomasta. Vastaavasti olisi supistettava raivaus- ja asutusmäärärahoja.

Peltojen peruskuivatus ja tulvien poisto viljellyiltä alueilta, kuten Pohjanmaan jokivarsilta, olisi saatava päätökseen lähimpien kymmenen vuoden kuluessa. Työllisyysvaroja olisi käytettävä näihin töihin entistä enemmän.

Suomessa on arviolta 200 000 ha sellaisia syrjäisiä tai metsän keskellä olevia pienehköjä, kivisiä peltolohkoja, joita ei voi kannattavasti viljellä. Koska meillä on jo peltoa liikaa, olisi valtion varojen käyttöä uusien peltojen raivaamiseen ja soiden kuivattamiseen maanviljelystä varten vältettävä. Sen sijaan valtion tukea olisi käytettävä näiden alueiden saattamiseksi metsän kasvuun. Samalla supistettaisiin liiallista maataloustuotantoa alueilla, joilla tuotantokustannukset ovat suurimmat.

Metsätalous

Tuotannon kasvua ylläpitävistä elinkeinonaloista on puunjalostusteollisuus jatkuvasti ensi sijalla. Etenkin paperiteollisuuden vaikutuksesta työn tuottavuus on puunjalostusteollisuudessa erittäin korkea. Teollisuustuotantomme jalostusarvosta puuta jalostavan teollisuuden osuus on n. 20 % ja vientimme arvosta se oli v. 1965 70,4 %. Puunjalostusteollisuus poikkeaa muista maamme teollisuudenaloista siinä, että sen tuotteiden valtaosa, n. 90 %, myydään maamme rajojen ulkopuolelle.

Puunjalostusteollisuus antaa työtä paitsi sen omissa laitoksissa työskenteleville myös rakennus- ja konepajateollisuudelle samoin kuin liikenteelle, metsäalan koneiteollisuudelle, uitolle, satamille jne. muista välillisistä vaikutuksista puhumattakaan. Lisäksi tämän teollisuuden raaka-aineen hankinnassa työskentelee metsissämme jatkuvasti lähes sataantuhanteen nouseva työntekijämäärä.

Kun on ilmeistä, että puunjalostusteollisuus tulee edelleenkin säilyttämään avainaseman maamme ulkomaankaupassa ja vientitulojen muodostumisessa, on tämän elinkeinohaaran tarpeet turvattava. Teollisuuden raaka-ainepohjan varmistamiseksi on maamme metsä- ja

puutalouden tuottoa lisättävä siinä määrin, että puunjalostusteollisuuden raaka-ainetarve voidaan ennen pitkää tyydyttää raakapuun tuontiin turvautumatta. Tämän päämäärän saavuttamiseksi on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin metsien tuoton kohottamiseksi. Valtion budjettiin on varattava määrärahat metsien perusparannustöiden tukemiseksi niissä tapauksissa, joissa metsänomistajien oma rahoitusosuus ei johda riittäviin ja kyllin nopeisiin tuloksiin.

Vuonna 1965, jolloin metsiemme perusparannustöiden rahoitukseksi aikaansaadun Mera-ohjelman toteuttaminen alkoi, saavutettiin asetetut työtavoitteet niin metsänviljelyn, metsänojituksen kuin myös metsämaiden lannoituksen osalta. Kun asetetut tavoitteet kuitenkin ovat vuosi vuodelta nousevia, vaatii niiden toteuttaminen lähivuosina lisää ponnistuksia ja investointeja.

Yhteiskunnan velvollisuus on huolehtia näiden tavoitteiden saavuttamisesta, ts. riittävästä Mera-rahoituksesta metsänomistajien oman rahoitusosuuden lisäksi, mikä viimeksi mainittu Mera-ohjelman mukaisesti nousee vuosina 1966-1970 keskimäärin 45 %:iin ja esim. metsänviljelytöiden osalta aina 70 %:iin saakka. Tarvittavaan rahoitukseen valtion tulisi hankkia varoja Mera-ohjelman edellyttämällä tavalla rahalaitoksille myytävillä metsäparannusobligatioilla siten kuin jo on tapahtunut. Valtion tuki tulisi toteuttaa Mera-toimikunnan ehdottamalla tavalla halpakorkoisia pitkäaikaisia lainoja suosien, jolloin yhteiskunnan suoranainen osuus muodostaisi vain noin kolmanneksen julkisesta rahoituksesta.

Ojituskelpoiset suot ja soistuneet kankaat, joita Suomessa on vielä lähes 7 milj. ha, olisi lähimpien 15 vuoden kuluessa saatettava metsäntuottoon ojituksilla, lannoituksilla, metsityksillä ja muilla toimenpiteillä. Näin voitaisiin koko maan puuntuottoa lisätä noin kolmanneksella. Koska ojittavat alueet sijaitsevat suurimmaksi osaksi Pohjois-Suomessa ja niistä on lähes 2 milj. ha valtion ja loppuosa vähävaraisten pienviljelijöiden maita, on nämä metsäparannustyöt rahoitettava pääasiassa valtion varoilla. Metsänojitukseen ja metsäparannustomintaan on pyrittävä ohjaamaan nykyistä enemmän työllisyysvaroja. Maatilatalouden tuki olisi erityisesti Pohjois-Suomessa ohjattava metsätalouteen. Täten saataisiin maatilatalouden tukitoiminta kansantaloudellisesti nykyistä edullisemmaksi.

Metsien perusparannusten rahoitukseen liittyvien toimenpiteiden lisäksi on lainsäädännöllisin toimenpitein turvattava metsiemme tuoton kohottamiseksi tehtävän työn tehokkuus. Metsähallintolaki samoin kuin yksityismetsälain muutos ja siihen liittyvä metsälautakuntalaki sekä metsäparannuslaki on saatava nopeasti hyväksytyiksi. Metsäverotusta koskevat säännökset on myös tarkistettava.

Metsien tuoton kohottamistyölle samoin kuin puutavaran kannattavalle hankinnalle muodostavat pirstotut tilat sekä eräissä osissa maata vallitsevat epäedulliset jako-olot vakavan haitan. Tämän vuoksi maan pakkolunastaminen asutustarkoituksiin sekä sellainen uusien tilojen muodostaminen, joka johtaa metsien haitalliseen pirstomiseen, on lopetettava. Samalla on ajanmukaistettava yhteisöjen maanhankinnan rajoittamista koskevat säännökset. Tilojen elinkelpoisuuden parantamista vapaaehtoisin kaupun on tuettava pakkolunastuskorvauksista vapautuvilla varoilla sekä kiirehdittävä uusjakoa ja muita tilusjärjestelyjä.

PALVELUDELINKEINOT

Palveluelinkeinoilla on kasvava merkitys kehittyvässä yhteiskunnassa. Palveluelinkeinojen lisääntyessä on kiinnitettävä huomiota kaiken palvelun laadun parantamiseen sekä nopeuden ja tehokkuuden lisäämiseen. Palveluelinkeinoissa työskentelevien sosiaalisia ja työskentelyolosuhteita on parannettava ja kehitettävä nykyaikaa vastaaviksi. Vapaan ammatin harjoittajat on saatettava tasapuoliseen asemaan muiden ryhmien kanssa.

Maamme elinkeinorakenne on voimakkaan muutoksien alaisena. Painopiste on meillä selvästi siirtymässä maataloudesta teollisuuteen ja palveluelinkeinoin. Viimeksi mainittujen merkitys on nimenomaan työllisyyden kannalta erittäin suuri. Laadittujen ennusteiden mukaan palveluelinkeinot muodostuvat lähivuosina suurimmaksi elinkeinoryhmäksi. Samalla tulee tapahtumaan entisten elinkeinoryhmien välisten rajojen häviämistä sikäli, että voidaan katsoa eräiden perinteellisesti maatalouteen ja teollisiin ammatteihin kuuluvien ammattien siirtyvän työn laadun ja automaation kehityksen kautta palveluelinkeinojen piiriin.

Palveluelinkeinoista tulee nimenomaan liikenteen merkitys suuresti kasvamaan. Moottoriajoneuvokannan jatkuva lisääntyminen tulee asettamaan erityisesti maantieliikenteen hoitamiseksi suuret vaatimukset. Linja-autoliikennettä on laajennettava niin, että se palvelee tehokkaasti asiakkaita koko maassa. Ammattimaisen liikenteen harjoittajien kalustohankintoja on tuettava lainojen ja takuiden avulla. Rinnan maantiekuljetuksen kanssa on kehitettävä myös rautatieliikennettä sähköistämällä keskeisiä rataosuuksia sekä uusimalla kiskotusta raskaita kuljetuksia vastaaviksi. Lentoliikenteen merkitys kasvaa jatkuvasti. Niinpä kansainvälisen vuorovaikutuksen lisäämiseksi olisikin lentoreittejä jatkuvasti kehitettävä. Matkailua silmällä pitäen olisi järvi-Suomen vesireittien rakentamisesta suoritettava kokonaistutkimus. Saariston ja mantereiden välisiä kulkuyhteyksiä on parannettava.

Kauppan alalla on eri yrittäjämuodoille turvattava yhtäläiset oikeudet ja toimintamahdollisuudet, mikä antaa myös kuluttajien kannalta edullisimman tuloksen. Kauppaa ja jakelua yleensä kahlitsevat vanhentuneet määräykset samoin kuin jäljellä oleva säännöstely on tarpeettomana poistettava. Tällöin on puututtava mm. kauppojen aukioloaikojen pidentämiseen ja liikehuoneistoja koskevien säännösten ajanmukaistamiseen sekä yleensäkin suuremman joustavuuden aikaansaamiseen kaupan alalla. Syrjäseutujen kauppapalvelua on erityisesti parannettava. Kauppojen ohella olisi myös muiden yleisön palvelulaitosten aukioloaikoja pidennettävä.

Palveluelinkeinoissa työskentelevien aseman parantaminen

Palveluelinkeinojen ryhmä koostuu mitä erilaisimmista aloista. Työn ja tehtävän vaihteleva luonne sekä toimintakentän laajuus ovat johtaneet siihen, että etuisuudet ja työskentelyolosuhteet eivät ole tasaisesti kehittyneet palveluelinkeinojen piirissä. Sen tähden onkin pyrittävä kehittämään ja parantamaan sosiaalisia ja työskentelyolosuhteita näillä aloilla nykyaikaa vastaaviksi. Erityisesti on kiinnitettävä huomio työaikaan sekä siihen, että ansiotasoa seuraa palkansaajien yleisen ansiotason kehitystä samalla kun palkkauksen jälkeensä jääneisyys eräillä aloilla korjataan. Eläkeoikeus on saatava yleiseksi, yhdenmukaiseksi ja riittäväksi.

Vapaan ammatin harjoittajien asema

Vapaan ammatin harjoittajat suorittavat yhteiskunnassa monia tärkeitä ja vastuullisia palvelutehtäviä. Tämä ryhmä on saatettava tasapuoliseen asemaan muiden väestöryhmien kanssa. Niinpä heille olisi verotuksessa myönnettävä samat vähennysoikeudet kuin muillekin palkansaajille. Vapaan ammatin harjoittajien eläketurva on myös hoidettava.

SOSIAALIPOLITIikka

Sosiaalipolitiikassa on päähuomio kohdistettava epäkohtia ja vaikeuksia synnyttävien syiden poistamiseen.

Elinmahdollisuuksia on tasoitettava antamalla taloudellisen kasvun tuloksista suurempi osa elintason kehityksessä jälkeen jääneille ryhmille.

Sosiaalipolitiikan ja talouspolitiikan on oltava sopusoinnussa keskenään.

Sosiaalipolitiikan sisältö ja tehtävät riippuvat kunkin aikakauden tarpeista. Dynaamisessa yhteiskunnassa, jollaisessa me elämme, on sosiaalipolitiikan autettava kaikkia väestöryhmiä ja yksilöitä sopeutumaan muuttuviin olosuhteisiin. Jokaiselle kansalaiselle on taattava turva sellaisten vaiheiden ja vastoinkäymisten varalta, joista omin voimin on vaikea selviytyä. Tässä suhteessa sosiaalipolitiikka on yleistä turvallisuus- ja viihtyisyyspolitiikkaa. Sen lisäksi sosiaalipolitiikan on autettava ja huollettava yhteiskunnan vähempiosaisia, jotka eivät pääse omin avuin muiden kanssa tasavertaiseen asemaan. Nykyaikainen sosiaalipolitiikka ei ole ristiriidassa talouspolitiikan kanssa, vaan niillä on kiinteä vuorovaikutus taloudellisen kasvun kehittämisessä, elinmahdollisuuksien tasoittamisessa ja koko kansan elintason kohottamisessa.

Sosiaalipolitiikan avulla on tasoitettava myös elinmahdollisuuksia eri yhteiskuntaryhmien ja eri alueiden välillä. Tämä merkitsee, että taloudellisen kasvun tuloksista annetaan suhteellisesti suurempi osa kehityksestä jälkeen jääneille ryhmille ja seuduille.

Parasta ja tehokkainta on sellainen sosiaalipolitiikka, joka poistaa epäkohtien syyt ja luo vaikeuksissa oleville edellytykset tulla toimeen omin voimin. Tämän vuoksi tarvitaan erityisesti ennalta ehkäisevää toimintaa.

Oikein harjoitettu sosiaalipolitiikka palvelee taloudellista kasvua. Toisaalta kansantalouden suorituskyky ja tuottavuus muodostavat perustan ja rajat sosiaalipolitiikalle. On virheellistä vastustaa sosiaalisia uudistuksia silloin, kun mahdollisuudet niiden suorittamiseksi ovat olemassa, mutta yhtä virheellistä on toteuttaa uudistus vääränä ajankohtana, sillä liian aikaisin toimeenpantu uudistus saattaa myöhemmin lykätä tai estää muiden uudistusten toteuttamisen. Kansantulon kasvuun oikealla tavalla sopeutetut uudistukset voivat nostaa kaikkien elintasoja, mutta virheelliset toimenpiteet voivat pysäyttää kansantulon kasvun, jatkuvan uudistustoiminnan ja elintason kohoamisen.

Sosiaalipolitiikan ja talouspolitiikan kiinteän vuorovaikutuksen vuoksi on sosiaalipoliittisen toiminnan oltava suunniteltua ja uudistukset on toteutettava niiden tärkeysjärjestyksessä. Suunnitelmat eivät saa kuitenkaan muodostua pakkopaidaksi, vaan niitä on tarkistettava tilanteen muuttuessa, mikä edellyttää turvautumista entistä suuremmissa määrin tutkimuksen apuun. Siksi sosiaalitutkimuslaitos on pikaisesti perustettava.

Työllisyyspolitiikka

Jokaisella työkykyisellä yhteiskunnan jäsenellä tulee olla työtä. Työttömyys on poistettava elvyttämällä teollisuutta ja muita talouselämän aloja. Työvoimantutkimusta on tehostettava. Elinkeinoelämän muuttumisen johdosta vapautuvan työvoiman uudelleen koulutus on järjestettävä tehokkaaksi. Työnvälitystoimintaa ja työttömyysvakuutusta on tehostettava, jotta niistä on apua vaikeuksiin joutuville.

Tärkeimpiä sosiaalipolitiikan päämääriä on, että jokaisella työkykyisellä, yhteiskunnan jäsenellä on työtä. Valtiovallan tulee yleisin talouspoliittisin toimenpitein pyrkiä täystyöllisyyden aikaansaamiseen ja sen ylläpitämiseen. Nykyisestä työttömyyspolitiikasta on siirryttävä ennakoita ehkäiseviin toimenpiteisiin eli suunnitelmalliseen työllisyyspolitiikkaan. Työttömyyden tilapäiseen torjuntaan käytettävät ns. työllisyysvarat on entistä enemmän suunnattava täystyöllisyyden kehittämiseen. Tällöin tulee kyseeseen ensi sijassa teollisuuden elvyttäminen ja sen kautta vakinaisten työpaikkojen lisääminen.

Työvoimaa koskevat tutkimukset sekä työvoiman tulevaa kysyntää ja tarjontaa koskevat ennusteet luovat perustan suunnitelmalliselle työllisyyspolitiikalle. Erityisen kiireellisiä ovat tällä hetkellä maataloutta, talonrakennustoimintaa ja metalliteollisuutta koskevat ennusteet. Tästä syystä työvoimantutkimusta on nykyisestään tehostettava.

Elinkeinoelämän muuttumisen johdosta vapautuvan työvoiman koulutus muodostaa työllisyyspolitiikassa tärkeän osan, joka vaatii nopeita toimenpiteitä.

Vakinaisten työtilaisuuksien luomisen ohella on kehitettävä työnvälitystoimintaa ja työttömyysvakuutusta sellaisiksi, että niistä on todellista apua vaikeuksiin joutuneille.

Asuntopolitiikka

Asuntopolitiikan tärkein päämäärä on riittävän asuntokannan luominen. Ihmisen perustarpeisiin kuuluva asunto on vapautettava verosta. Asuntotuotantoa ja -tukea on suunnattava siten, etteivät kodin perustajat, vanhukset ja vähävaraiset jää asunnon suhteen vaikeuksiin. Asuntolainat on annettava niitä todella tarvitseville. Tonttipolitiikan on palveltava asuntotuotantoa.

Asuntopolitiikan päämääränä tulee olla riittävän asuntokannan luominen, jotta pystytään järjestämään asunnot lähivuosina avioliittoikään tuleville suurille ikäluokille ja nostamaan asumistaso korkeamman vaatimustason täyttäväksi. Nykyinen tuotantosuunta ei suosi laadultaan hyvien ja vuokriltaan kohtuullisten asuntojen rakentamista. Nimenomaan vähävaraiset joutuvat asettumaan joko vanhanaikaisiin tai uusiin mutta pinta-alaltaan pieniin asuntoihin tai joutuvat sijoittamaan asuntojen hankkimiseen summia, jotka eivät ole oikeassa suhteessa heidän tuloihinsa. Perheasuntoavustusjärjestelmä on säilytettävä ja saatettava nykyistä joustavammaksi ja tarkoituksenmukaisemmaksi.

Asuntolainoitusta on lisättävä omaa asuntoa tarvitsevien osalta, mutta lainat on entistä enemmän annettava nuorten perheiden, vähävaraisten, suuriperheiden sekä invalidien ja vanhusten käyttöön. Lainoitujärjestelmä on saatava joustavammaksi, jotta perhe voisi jäsenluvun kasvaessa nykyistä helpommin siirtyä uuteen asuntoon.

Asunto kuuluu ihmisen perustarpeisiin, minkä vuoksi asuminen omassa asunnossa ei saa olla verotuksen kohteena.

Korkeita rakennuskustannuksia on vähennettävä uudistamalla asuntotuotantolainsäädäntö keinottelua ehkäiseväksi ja myöntämällä erikoisetuja halpojen mutta ajanmukaisten teknillisten menetelmien kehittäjille ja käyttäjille.

Tonttipolitiikka on saatava taloudelliseksi, sosiaaliseksi ja joustavaksi. Tontinhinnan suhteettoman suuri vaikutus asumiskustannuksiin on ehkäistävä. Kaavoitussäännöstöä on kehitettävä ja poistettava sen aiheuttamat esteet teknillisesti tehokkaampien ja halvempien menetelmien käyttämiselle.

Ympäristöllä on välitön vaikutus nuorten kasvuedellytyksiin samoin kuin varttuneiden kansalaisten työkykyyn ja mielenterveyteen. Tämän huomioon ottaen on rakennettava entistä enemmän viihtyisiä ja väljiksi suunniteltuja asumalähiöitä. Liiallinen asumistiheys, ilman, maaperän ja veden saastuminen, kasvavan liikenteen aiheuttamat ongelmat ja pidentyneet työmatkat vaativat suunnittelemaan väestökeskukset uudella tavalla ja tekemään perusparannuksia entisiin yhdyskuntiin.

Sosiaaliturvapolitiikka

Nykyinen hajanainen sosiaaliturvalainsäädäntö on uusittava ja yhtenäistettävä. Perhe-eläkejärjestelmä on laajennettava koskemaan kaikkia perheitä ja yrittäjille on järjestettävä eläketurva.

Pienet eläkkeet on vapautettava verosta.

Sairaalaoloja sekä lääkintä- ja ensiaputoimintaa on kehitettävä ensi sijassa syrjäseuduilla.

Vanhusten asemaa on jatkuvasti parannettava.

Työkyvyttömiä omaisiaan elättäviä on tuettava.

Perhekustannuksia on tasattava lapsilisiä porrastamalla.

Sodan uhrien vaikeudet on poistettava.

Sosiaaliturva

Nykyisin varsin kirjava ja hajanainen sosiaaliturvalainsäädäntö on yhtenäistettävä. Samalla on määriteltävä sosiaaliturvakustannusten jakaantuminen uudelleen ja oikeudenmukaisella tavalla.

Nykyistä sosiaalivakuutusjärjestelmäämme on täydennettävä siten, että kaikille kansalaisille saadaan yhdenvertainen eläketurva. Perhe-eläkejärjestelmä on laajennettava koskemaan kaikkia perheitä. Yrittäjille ja muille omaa työtään tekeville on järjestettävä samantasoinen ja samoille perusteille rakentuva eläketurva kuin palkansaajilla jo on.

Eläkkeiden verottaminen varsinkin vähätuloisempien eläkkeensaajien osalta on epäoikeudenmukaista, minkä vuoksi eläkkeiden verottaminen on kokonaisuudessaan otettava uudistuksen kohteeksi.

Sairausvakuutuslain tultua säädetyksi on sen organisaatiota kehitettävä edelleen niin, että hallintokustannukset pienenevät ja että se todella turvaa sairausajan toimeentulon ja vähentää sairauskustannuksia. Sairaalaoloja on parannettava ja lääkintähenkilökuntaa on nopeasti koulutettava lisää.

Sairaalapaikkojen perustamista on ohjattava valtakunnan väestön sairaanhoidollisen tarpeen mukaan.

Lääkintä- ja ensiaputoiminta on kiireellisesti järjestettävä syrjäseuduilla ja saaristossa, jotka tässä suhteessa ovat muuta Suomea heikommassa asemassa.

Lääkintähenkilökunnan työ on rationalisoitava siten, ettei koulutettua väkeä tarvitse käyttää toisarvoisiin tehtäviin. Terveystenhoitohallinto on järjestettävä uudelleen ja sitä on kehitettävä.

Vanhusten asema on nykyhetken ja tulevaisuuden tärkeä terveydenhoidollinen ja sosiaalinen pulma. Ikävuosien karttuessa on jokaisen ihmisen saatava asua mahdollisimman kauan omassa kodissaan ja olla aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä eikä häntä ole voimien vähetessä yhtäkkisesti työnnettävä syrjään ja vieraaseen ympäristöön.

Vanhuksille on järjestettävä heille soveltuvia osapäivätöitä ja tehtäviä. Vanhuksia on avustettava asuntoloiden rakentamisessa esimerkiksi siten, että valtio ja kunta tukevat tätä toimintaa tonttien sekä asutuslainojen avulla. Myös kunnallisia vanhainkoteja tarvitaan. Sairailla ja vanhuksilla tulee olla mahdollisuus sijoittua sairaaloihin tai sairauskoteihin. Vanhusten kotihoitoon ja auttamiseen koulutettujen henkilöiden määrää on tuntuvasti lisättävä.

Niille, jotka elättävät työkyvyttömiä vanhempiaan, sisaruksiaan, täysi-ikäisiä lapsiaan tai muita huollon tarpeessa olevia, on myönnettävä verohelpotuksia ja tarvittaessa muuta erityistukea.

Perhekustannusten tasauksessa on lapsilisien noustava portaittain perheen lapsiluvun kasvaessa. Perhekustannusten tasausjärjestelmä tulee luoda mahdollisimman yhtenäiseksi.

Sosiaalihuolto

Sosiaalinen perusturva ei kuitenkaan riitä. Apua on annettava niille vaikeuksissa oleville, jotka sitä kipeimmin tarvitsevat.

Yhteiskunnan on annettava riittävä tuki ja hoito invalideille, sokeille, vajaamielisille sekä kroonisesti sairaille. Heille tarkoitettujen erityissairaaloiden ja sairauskotien määrää on lisättävä. Kuntoutusmenetelmiä, joiden avulla mahdollisimman moni saatetaan takaisin normaaliin elämään, on kehitettävä.

Keskuudessamme on myös joukko kansalaisia, jotka tarvitsevat yhteiskunnan tukea sekä yksilöllistä huoltoa ja ohjausta. Tällaisia ovat esimerkiksi alkoholistit, irtolaiset, rikollisuuteen taipuvaiset, sairasmieliset jne. Heitä on tuettava ja autettava vapautumaan taakastaan yksilöllisiä menetelmiä käyttämällä ja välttäen ihmisyksilöä loukkaavia rajoituksia. Myös mielenterveystyö tulee teollistuvassa yhteiskunnassa entistä tärkeämmäksi.

Sosiaalihuollon tarkoituksenmukaiseksi toteuttamiseksi tarvitaan pätevän koulutuksen saanutta toimihenkilöstöä kuten terveyssisaria, ammattitaitoisia sosiaalityöntekijöitä ja sairausvoimistelijoita. Lääneihin ja yhä useampiin kuntiin on perustettava kodinhoitajanvirkoja.

Sosiaalihuollon alalla toimivia järjestöjä on riittävästi tuettava, mutta samalla valvottava, että varat käytetään oikeaan tarkoitukseen.

Vastuu sodan uhreista

Huoltajansa tai terveytensä sodassa menettäneille, mm. sotainvalideille ja sotaleskille, maksettavia korvauksia on korotettava elinkustannusten nousua vastaavasti.

Taloudelliset ja muut vaikeudet, joihin viime sotiin osallistuneet sotaveteraanit ja heidän perheenjäsenensä ovat sotien välittömien ja välillisten seuraamusten takia joutuneet, on poistettava.

Terveydenhuolto- ja raittiuspolitiikka

Väestön terveydellistä tasoa on nostettava. Oppi- ja ammattikoulut on saatettava lakisääteisen terveydenhuollon piiriin. Raittiustyöllä on ensi sijassa kasvatettava nuoriso raittiisiin elämäntapoihin.

Tehokas terveydenhuolto on hyvää ennalta estävää sosiaalipolitiikkaa. Terveystarkastusjärjestelmää on kehitettävä. Terveystarkastuksia on laajennettava ja lisättävä väestön terveydellisen tason kohottamiseksi. Erityinen huomio on kohdistettava nuorison terveydenhuoltoon. Kansakouluissa lakisääteisesti järjestetty terveydenhuolto on laajennettava käsittämään myös oppi- ja ammattikoulut.

Raittiustyöllä on kasvatettava ensi sijassa nuoriso raittiisiin elämäntapoihin. Yhteiskunnan on tuettava kaikkia niitä raittiusjärjestöjä, joiden päämääränä on edistää yleistä raittiutta ja rajoittaa alkoholijuomien käyttöä. Alkoholipolitiikan tulee palvella saman päämäärän saavuttamista.

KULTTUURIPOLITIikka

Kulttuuri koko kansaa yhdistävänä siteenä.

Kulttuuripolitiikkaa on tehostettava kehittämällä valtakunnallista kokonaishallintoa sekä perustamalla maakunnallinen ja kunnallinen kulttuurihallinto.

Tieteellistä tutkimusta on edistettävä ja tuettava kehittämällä tutkimusolosuhteita sekä parantamalla nuorten tieteenharjoittajien koulutusta ja toimintaedellytyksiä.

Koulupolitiikka:

Koulupolitiikan perustana on maan kulttuuritarve. Nuorten koulutuksen lähtökohtana tulee olla sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja henkiset edellytykset. Kaikille oppivelvollisille on annettava nykyistä keskikoulun kurssia vastaava tietopuolinen ja ammatillinen koulutus. Oppivelvollisten on saatava valita opintolinjansa taipumustensa mukaan. Ammattikoulutusta on tehostettava ja se on nivellettävä muuhun koulutusjärjestelmään.

Korkeakoululaitosta on kehitettävä päämääränä toimintakykyisyys, kansallinen elinvoimaisuus ja kansainvälinen kilpailukyky. Joukkotiedotusvälineiden ja niiden käytön kehittämisen tulee perustua mielipiteen ja sanan vapauteen sekä vastuuseen. Liikuntakulttuurin alalla on edistettävä erityisesti kuntourheilua. Taide-elämää on

kehitettävä ja taiteilijoiden toimintaedellytyksiä parannettava. Kirjastotoimintaa on laajennettava ja nykyaikaistettava. Vapaa-ajan viettotapoja on kehitettävä viihtyvyyden lisäämiseksi. Kansainvälistä kulttuuritoimintaa ja vuorovaikutusta on tehostettava säilyttäen omat kansalliset erikoispiirteet.

Kulttuuripolitiikan ja kulttuurityön perusyksikkönä on ihminen ja hänen elinympäristönsä, jota hän kehittää ja johon hänen henkilökohtaiset lahjansa ja taipumuksensa vaikuttavat luoden uutta ja kehittäen jo olemassa olevaa.

Tämä on lähtökohta Kansallisen Kokoomuksen kulttuuriohjelmassa, joka liittyy puolueen käytännöllispoliittiseen ohjelmaan. (Kulttuuripoliittinen ohjelma julkaistaan erillisenä ohjelmuna.) Kulttuurin laajasta vaikutusalueesta voidaan kehittää koko kansaa yhdistävä tekijä, koska kulttuuripolitiikassa kansalaisten keskeiset ideologiset eroavuudet ovat vähäisimmät. Yhteiskunnan ja yhteiskuntaelämän kehittyminen on luonut edellytykset kulttuurin muodostumiselle kansallisomaisuudeksi, jonka vaaliminen ja lisääminen on yhtä hyvin yksilön kuin yhteiskunnankin tehtävä.

Vaikka kulttuuripolitiikan perusyksikkönä on ihminen, on yhteiskunnan osuus yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksien turvaajana ja velvollisuuksien säätelijänä merkittävä. Kysymys on pohjimmaltaan työnjaosta yhteiskunnan ja yksilön kesken. Yhteiskunnan organisaatiota, taloudellisia edellytyksiä ja päätöksentekojärjestelmää kehittämällä ja uudistamalla voidaan kulttuurielämän vaikutuspiiriin saada mukaan jokainen kansalainen yhteiskunnallisesta asemasta, varallisuudesta tai asuinpaikasta riippumatta.

Suomalainen elämänympäristö

Viihtyisän elämänympäristön luominen ja turvaaminen on aikamme kaupunkimaistuvassa yhteiskunnassa tärkeä sosiaali- ja kulttuuripoliittinen tehtävä. Asunnon, asumisympäristön ja työpaikan viihtyisyys on tavoite, jonka saavuttamiseksi tarvitaan suunnitelmallisuutta ja arvojen asettamista oikeaan järjestykseen. Kotien ja yhdyskuntien rakentamisen tarkoituksena on luoda viihtyisiä elämänympäristö, missä on myös vapaa-aikoina mahdollisuudet virkistymiseen.

Kulttuurin kokonaishallinto

Kulttuuripolitiikan menestyksellisen harjoittamisen edellytyksenä on tehokas mutta kuitenkin samalla riittävän joustava kulttuurin kokonaishallinto. Pienen maan vähäiset voimavarat on saatava palvelemaan kulttuuria suunnitelmallisesti ja niin, että vältetään henkisten ja aineellisten arvojen epätarkoituksenmukainen ja tuhlaileva käyttö.

Kulttuurin kokonaishallinnon luominen on koko maan käsittävä tehtävä. Nykyaikaisen valtion on vastattava jo olemassa olevan kulttuurin vaalimisesta ja eri alojen edistämisestä. Tämän tehtävän suorittamiseksi tarvitaan tehokas hallintojärjestelmä.

Tämän vuoksi kokoomus pitää tärkeänä, että

- opetusministeriön nimi muutetaan opetus- ja kulttuuriministeriöksi ja sen tehtävät sekä uudistettu organisaatio pidetään nopean kehityksen tasalla,
- luodaan tehokas ja joustava maakunnallinen ja kunnallinen kulttuurihallinto-organisaatio,

- Suomen Akatemian toimintaa kehitetään ja siinä ilmenneet puutteellisuudet pikaisesti korjataan.

Tiedepolitiikka

Tieteellisen tutkimuksen toimintaedellytysten parantaminen ja erityisesti sen taloudellinen tukeminen ovat perusta, jolle aikamme edistyksellisen tiedepolitiikan on rakennuttava. Valtion tiedenevoston ja sen alaisten toimikuntien toiminnalle on luotava sellaiset taloudelliset edellytykset, että ne pystyvät pitkäjännitteiseen, kaikki tieteenalat kattavaan toimintaan. Yliopistojen ja korkeakoulujen suorittamaa tieteellistä tutkimustyötä on tuettava ja niiden toimintaedellytyksiä helpotettava opettajavoimia lisäämällä sekä organisatorisin ja taloudellisin toimenpitein. Erityisesti on huolehdittava nuorten tieteenharjoittajien toimintaedellytysten turvaamisesta, tieteellisen kirjallisuuden julkaisutoiminnan tehostamisesta ja laajalla pohjalla tapahtuvan kansainvälisen vuorovaikutuksen kehittämisestä. Tieteelliselle uralle antautuvien sosiaalinen asema, joka nykyään on muilla aloilla työskentelevien asemaan verrattuna puutteellinen, on otettava erityisen huomion kohteeksi. Myös talouselämän tutkimustoimintaa on edistettävä ja tuettava niin, että valtio ja talouselämä ovat kiinteässä yhteistyössä perustettaessa ja kehitettäessä tutkimuslaitoksia, jotka kuuluvat teollisen tutkimuksen piiriin.

Koulupolitiikka

Koulupolitiikkaa kehitettäessä on pidettävä päämääränä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden turvaamista kaikilla opetuksen aloilla. Tämän vuoksi kokoomus pitää tärkeänä, että

- nykyistä koulujärjestelmää ja opetustoimintaa kehitetään ja uudistetaan pitäen silmällä niiden soveltuvuutta nykyaikaiseen yhteiskuntaan sekä asettamalla tavoitteeksi, että jokaiselle oppivelvollisuusikäiselle annetaan nykyistä keskikoulukurssia vastaava koulutus ja että samanaikaisesti koulujärjestelmän uudistamisen kanssa toteutetaan myös opetuksen uudistaminen sekä kehitetään lukioastetta siten, että se pystyy antamaan hyvän pohjan myöhemmille opinnoille,
- ammattikoulutusta tehostetaan ja se nivelletään joustavalla tavalla koulujärjestelmään.

Korkeakoululaitosta kehitettäessä on otettava huomioon sen hyvä tieteellinen taso ja yhteiskunnalliset tehtävät. Jo perustetut yliopistot korkeakoulut on saatettava pikaisesti toimintakykyisiksi. Uusia korkeakouluja perustettaessa on otettava huomioon alueellinen tasapuolisuus. Erityistä huomiota on kiinnitettävä toimintakykyisten tutkimuskeskusten perustamiseen ja niissä työskentelevien tiedemiesten toimintaedellytysten turvaamiseen.

Korkeakouluopetuksen kehittämisestä säädettyä lakia on suunnitelmallisesti toteutettava. Korkeakouluneuvoston, opetusministeriön tiede- ja korkeakouluosastojen ja yliopistojen sekä korkeakoulujen toimintaa on helpotettava taloudellisesti ja organisatorisesti.

Opiskelijoiden asunto-oloja ja opintojen rahoittamista kehitettäessä on pidettävä päämääränä sellaisten taloudellisten olosuhteiden luomista, joissa jokaisella on mahdollisuus omasta tai vanhempiensa varallisuudesta tai asuinpaikasta riippumatta kartuttaa tietojaan ja taitojaan ja päästä osalliseksi korkeimmasta opetuksesta. Erityisesti on huolehdittava siitä, että eduskunnan hyväksymää lakia opiskelija-asuntojen

rakentamisesta rinnan muun asuntotuotannon kanssa järjestelmällisesti ja nopeasti toteutetaan.

Joukkotiedotusvälineet

Joukkotiedotusvälineet ovat nykyisessä yhteiskunnassa myös merkittävä kulttuuritekijä. Sanoma- ja aikakauslehdet sekä radio ja televisio vaikuttavat erittäin merkittävästi kansamme kulttuuriharrastuksen suuntautumiseen, lisääntymiseen ja maailmankuvamme avartumiseen. Niiden toimintaedellytyksiin ja vastuuseen on kiinnitettävä riittävästi huomiota.

Mielipiteen vapaus on kaiken kulttuuritoiminnankin välttämätön edellytys. Ilman sanan vapautta ei voi olla kehittyvää ja elävää kulttuuria. Lieväkin sensuuri on aina enemmän tai vähemmän mielivaltaista, sillä ei ole olemassa ehdottoman luotettavaa ja oikeudenmukaista mittajärjestelmää, jolla sanan vapautta rajoitettaisiin. Onkin lähdeittävä siitä, että kun hyväksytään sanan vapaus, kielletään sensuuri. Tällöin on kuitenkin edellytettävä, että erilaisten tiedotusvälineiden johdossa ja palveluksessa olevat sana-, kuva- ja filmitaiteen julkaisijat ymmärtävät sanan vapauden perustana olevan vastuun merkityksen.

Kirkko kulttuuritekijänä

Maassamme toimivilla kansankirkoilla ja uskontokunnilla on oma kulttuuritehtävänsä, ja sillä, miten ne sen täyttävät, on laajemmaltikin merkitystä. Kirkkoarkkitehtuurilla, kirkkotaiteella ja kirkkomusiikilla on vuosisataiset kansalliset ja kansainväliset perinteensä, ja niiden vaaliminen ja kehittäminen riippuu olennaisesti kirkkojen omasta kiinnostuksesta ja aktiivisuudesta.

Molempien kansankirkkojemme on saatava toimia vapaina kirkkoina valtion kanssa yhteistoiminnassa. Tästä seuraa, että ne ovat myös kulttuuripolitiikassa riippumattomia. Se ei merkitse kuitenkaan yhteistoiminnan mahdollisuuksien puuttumista. Aikamme kirkko on osoittanut yhteistoimintahalunsa monin tavoin ja on otaksuttavissa, että niin tapahtuu myös kulttuurin ja kulttuuripolitiikan alalla.

Liikuntakulttuuri

Sivistys- ja yhteiskunnallisten alojen nopeasti muuttuessa ja vapaa-ajan lisääntyessä on korostettava fyysisen kunnon hoitamisen tarpeellisuutta. Fyysistä kulttuuria, urheilua, liikuntaa, erityisesti kuntourheilua, yhteiskunnan on kehitettävä huolehtimalla koulutuksesta ja toimintaa varten tarvittavista tiloista sekä taloudellisesta tuesta.

Taidepolitiikka

Taide-elämän kehittyminen kytkeytyy hallinnon ja opetustoiminnan nykyaikaistamiseen, pitkäjännitteiseen suunnitelmallisuuteen ja riittävään taloudelliseen tukeen. Tämän oivaltaminen on tehokkaan taidepolitiikan perusta. Keskitetysti suunniteltu, joustava hallinto luo edellytykset koko maan käsittävän tiheän toimintaverkon luomiselle. Sen avulla ja välityksellä on mahdollista aktivoida eri taiteenalojen toimintaa ja järjestää niille tarvittavat tilat. Taidekasvatus kouluissa ja oppilaitoksissa on avain taiteen ymmärtämiseen ja kriittiseen tarkasteluun. Samoin kuin taiteen on oltava kaikkien

saavutettavissa, on myös taidekasvatuksesta tehtävä aikamme kouluopetukseen luontevasti kuuluva osa. Ne suunnitelmat, jotka valtion taidekomitea on suositellut taiteen edistämiseksi, on pyrittävä toteuttamaan.

Kirjastot

Vapaa-ajan lisääntyessä ja yleisen sivistystason kohotessa tulee kirjastoilla olemaan entistä merkittävämpi tehtävä suomalaisessa yhteiskunnassa. Kirjastojen kehittäminen ja niiden toiminnan monipuolistaminen ja nykyaikaistaminen on näin ollen välttämätöntä. Olemassa olevat suunnitelmat on pantava täytäntöön ja niitä on edelleen kehitettävä sekä varattava sitä varten tarvittavat määrärahat.

Viihtyvyyys yhteiskunnassa

Oikein ratkaistu vapaa-ajan käyttö, mahdollisuus matkustamiseen ja retkeilyyn sekä osallistumiseen kansalaisjärjestöjen toimintaan lisäävät hyvin hoidettujen asunto- ja työolosuhteiden ohella ihmisten viihtyvyyttä yhteiskunnassa. Nykyaikaisen kulttuuripolitiikan tehtävänä on luoda edellytykset viihtyvyyden monipuolistumiselle ja laajentumiselle.

Kansallisten erikoispiirteiden säilyttäminen

Kansallisen kulttuurimme erikoispiirteiden säilyttäminen on tärkeää, sillä lisääntyvä kansainvälinen yhteistoiminta ja vuorovaikutus, niin positiivista kuin se onkin, johtaa kansallisten erikoispiirteiden vähenemiseen. On sen vuoksi välttämätöntä, että tyypillinen suomalainen esineistö, sanasto, työmenetelmät ja muu kansanperinne tallennetaan kokoelmiin, joita täydentävät laajat kuva- ja filmiarkistot, nauhoitukset ja kirjalliset kuvaukset. Tällainen tehtävä edellyttää nykyisen museo- ja arkistotoiminnan tehokasta kehittämistä.

Kansainvälinen vuorovaikutus

Suomen tapaiset pienet kansat ja niiden kansalliset kulttuurit eivät ole kansainvälisessä vuorovaikutuksessa pelkästään saavina puolina, vaan niillä on myös oma panoksensa annettavana. Onkin huolehdittava tehokkaasti suomalaisen kulttuurin ja sen saavutusten tunnetuksi tekemisestä maamme rajojen ulkopuolella ja myös siitä, että osallistumme muissa maissa eri aloilla tapahtuvaan kansainväliseen kulttuuritoimintaan.

Kielelliset vaikeudet ovat useinkin estämässä laajan kansainvälisen kulttuurikosketuksen saamista. Sen vuoksi on välttämätöntä kehittää kielten opiskelua sekä pätevien kääntäjien ja tulkkien kouluttamista. Erytistä huomiota on kiinnitettävä englannin, saksan, venäjän, ranskan ja espanjan kielten taidon lisäämiseen. Perustettujen kieli-instituuttien työtä on edelleen kehitettävä ja tarpeen vaatiessa lukumäärää lisättävä.

NUORISO

Nuoriso rakentamaan huomispäivän yhteiskuntaa. Yhteiskunnan on huolehdittava siitä, että jokainen nuori saa taipumuksiaan ja lahjakkuuttaan vastaavan koulutuksen.

Ammattikoulutusta lisäämällä ja uusia työpaikkoja luomalla on varmistettava nuorten paikka suomalaisessa yhteiskunnassa.

Nuoria pareja on ohjattava ja tuettava elämisen alkuun.

Nuorten harrastustoimintaa ja terveitä vapaa-ajan viettotapoja on lisättävä.

Nuoret on saatettava yhteiskunnalliseen yhteisvastuuseen antamalla heille luottamustehtäviä.

Äänioikeusikärajaa on alennettava.

Koneellistuva ja erikoistuva yhteiskunta, entistä laajemmalle leviävä kaupunkimainen elämänmuoto sekä muuttuva maailmankuva asettavat uudet vaatimukset nuorison ongelmien ratkaisemiselle. Nuorison kasvatuksen, koulutuksen ja sopeutumisen on tapahduttava sitä elämänympäristöä varten, jossa se joutuu työskentelemään. Nuorista on luotava fyysisesti, henkisesti ja moraalisesti terve, yhteiskunnallisesti valveutunut isänmaallisen ajattelutavan omaksunut sukupolvi, joka haluaa rakentaa suomalaista yhteiskuntaa. Nuorten luontaisen pyrkimyksen päästä eteenpäin elämässä tulee perustua työn merkityksen ymmärtämiseen sekä uutteruuteen ja yrittämiseen. Toisaalta myös yhteiskunnan on puolestaan annettava tunnustus uutteruudesta ja yrittäjähengestä turvaamalla nuorille mahdollisuudet kehittää itseään.

Nuoriso ei ole aatteetonta eikä ihanteetonta. Sen elämän arvot ovat samat kuin ennenkin. Ne esitetään vain uudella, tuoreemmalla, tarkoituksenmukaisemmalla ja käytännöllisemmällä tavalla. Se on ennakkoluulotonta ja joskus radikaalistakin, mutta samalla avarakatseista. Nuoriso haluaa luoda uutta ja siksi se on taipuvainen vanhan arvostelemiseen, mutta se kuuntelee myös muiden mielipiteitä ja pyrkii keskustelun avulla löytämään uusia näköaloja. Yhteiskunnalliset ennakkoluulot ovat nuorisolle vieraita. Sen ajattelua ja toimintaa eivät ohjaa luokkatietoiset pyrkimykset. Se harrastaa enemmän yhdistämistä kuin hajottamista.

Opintokysymys - nuorten ensimmäinen huoli

Nuorison keskeisimpiä ongelmia on opintokysymys. Nuorten mahdollisuudet koulunkäyntiin ja korkeamman opetuksen saantiin eivät saa perustua vanhempien varallisuuteen eivätkä kotipaikan sijaintiin. Yhteiskunnan tulee huolehtia siitä, että jokainen nuori saa taipumuksiaan ja lahjakkuuttaan vastaavan koulutuksen.

Työtä ja ammattitaitoa

Ammattitaitoa vailla olevat nuoret joutuvat usein taloudellisiin ja sosiaalisiin vaikeuksiin, jotka aiheuttavat helposti katkeruutta. Ammattikoulutuksen lisäämisellä ja uusien työpaikkojen luomisella varmistetaan nuorisolle paikka suomalaisessa yhteiskunnassa.

Maaseudulta väestökeskuksiin muuttavia nuoria on avustettava työpaikan ja asunnon hankkimisessa. Heidän on ennen muuttoa saatava pätevä ammattikoulutus, mikä varmistaa työpaikan saannin uudessa kunnassa.

Nuoret parit elämisen alkuun

Nuorille on järjestettävä neuvontaa ja ohjausta avioliittoa ja perhe-elämää varten. Yhteiskunnan on - esimerkiksi halpakorkoisten lainojen avulla - tuettava nuoria aviopareja asunnon hankkimisessa ja kodin perustamisessa. Sosiaalisessa asuntotuotannossa on

kiinnitettävä huomiota nuorten avioparien asuntokysymyksen järjestämiseen rakentamalla halpoja perheasuntoja kysyntää vastaavasti.

Mahdollisuus harrastustoimintaan

Kohoava elintaso synnyttää nuorten vapaa-ajan järjestämisessä uusia pulmia. Harrastustoimintaa ja vapaa-ajan viettoa varten on saatava kokoontumishuoneistoja, urheilutiloja ja välineitä sekä koulutettuja nuorisohjaajia. Koulutiloja on tehokkaasti käytettävä nuorisjärjestöjen kokous- ja harrastustoimintaa varten. Valtion, kuntien, seurakuntien ja koululaitoksen on tuettava entistä enemmän vapaiden nuorisjärjestöjen työtä.

Nuorille luottamustehtäviä

Nuorison on saatava edustajiaan kunnallisiin ja valtiollisiin luottamustehtäviin. Se on tehokkain tapa auttaa heitä sopeutumaan yhteisvastuuseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen. Nuorille on tarjottava mahdollisuus osallistua järjestö- ja kunnalliselämään ja saada täten koulutusta vaativampia tehtäviä varten.

Äänioikeusikärajan alentaminen

Nuorison kasvattaminen vastuuseen, jotta se voisi aikanaan ottaa yhteiskunnan ohjokset käsiinsä, on tänä päivänä hallitsevassa asemassa olevien henkilöiden ja järjestöjen tärkeä tehtävä. Vastuuseen kasvattaminen voi tapahtua parhaiten antamalla nuorisolle tilaisuus jo varhaisessa vaiheessa sanoa mielipiteensä yhteiskunnallisista asioista ja päästä täysivaltaisina yhteiskunnan jäseninä mukaan asioiden hoitoon.

Kun nuorison yhteiskunnallinen valveutuneisuus ja henkilökohtainen varttuneisuus on yleisen yhteiskunnallisen kehityksen seurauksena tapahtumassa aiempaa varhaisemmassa iässä, on luonnollista, että koko yhteiskuntakoneistossa otetaan tämä kehitys huomioon. Sen vuoksi olisi myös äänioikeusikärajan alentamisen tapahduttava mahdollisimman pian. Samalla olisi kiinnitettävä huomiota koulujen yhteiskuntaopetuksen kehittämiseen ja muidenkin ikärajoitusten tarkistamiseen.

KOTI JA PERHE

Perheen ja kodin asemaa yhteiskunnan perustana sekä kokoavana ja turvallisuutta antavana keskuksena on tehostettava. Asunnot on saatava sellaisiksi, että ne edistävät kodin viihtyisyyttä. Kotikasvatusta on tehostettava, jotta lapset oppivat asennoitumaan oikealla tavalla ympäristöön ja yhteiskuntaan. Perheenäitien asemaa on helpotettava, jotta he voisivat omistautua mahdollisimman paljon lapsille. Taloudellista kasvatusta ja valistusta on laajennettava perheen piirissä.

Perhe on yhteiskunnan perusta. Sillä on ratkaiseva merkitys uusien sukupolvien synnyttäjänä ja kasvattajana. Maassamme tulisi olla riittävästi avioliitto- ja kasvatuseuvoloita, joiden puoleen perheenjäsenet voisivat kääntyä tarvitessaan ulkopuolisten ohjausta ja apua perheen sisäisissä ongelmissa.

Teollistuvassa yhteiskunnassa perheen sisäiset siteet ovat joskus höltyneet, yhteenkuuluvuudentunne on heikentynyt ja koti menettänyt osan siitä merkitystä, mikä sillä oli perinteellisessä maatalousyhteiskunnassa. Tapahtuneeseen muutokseen ovat vaikuttaneet mm. työelämän siirtyminen pois kotoa, naisten muuttunut yhteiskunnallinen asema, taistelu yhteiskunnallisesta asemasta, asuntojen puute ja kotien ahtaus sekä huvielämän monipuolistuminen. Nämä kaikki ovat aiheuttaneet sen, että vanhemmilta ja lapsilta jää entistä vähemmän aikaa kotia varten.

Tällaista kehityssuuntausta ei voida pitää terveenä. Kodin tulee olla jäsenilleen se kokoava ja turvallisuutta antava keskus, joka on perusta vapaalle yhteiskunnalle. Ihminen, sen paremmin vanhempi kuin nuorempikaan, ei voi nykyisin enää sulkeutua yksinomaan kodin piiriin. Hänen on jaettava aikansa kodin, työn ja yhteiskunnan kesken. Tähän hänelle suo entistä suuremmat mahdollisuudet lisääntyvä vapaa-aika, jota tulisi käyttää myös kotielämää tervehdyttävästi. Erityisesti on pyrittävä elvyttämään pyhäpäivän viettoon niin, että aikamme kiireinen ihminen saa siitä tarpeellista virkistystä.

Asuntokysymys

Lasten ja nuorten olisi saatava viettää entistä suurempi osa vapaa-ajastaan kotona. Hyvä koti on tehokkain keino huonojen elämäntapojen ehkäisemiseksi. Asuntojen tulee olla riittävän tilavia, jotta perheenjäsenet saisivat niissä tarvitsemansa rauhan ja viihtyisivät kodissaan.

Asunto-ongelmat eivät koske vain perheellisiä. Myös yksinäisillä henkilöillä täytyy olla oma koti eikä vain tilapäinen asuminen tai ahdas nurkkaus toisen talossa tai huoneistossa.

Asumiskustannusten pienentämiseksi on tehtävä kaikki, mikä suinkin on mahdollista.

Koti kasvattajana

Kasvatuksen yhteiskunnan jäseneksi tulee tapahtua ensi sijassa kotona. Varhainen lapsuus on tässä suhteessa tärkeä. Lapsi saa silloin ne vaikutteet, jotka ovat pohjana hänen asennoitumiselleen ympäristöön ja yhteiskuntaan.

Julkisen sanan kasvatustuuta on erityisesti korostettava. Televisio, radio ja elokuva ovat kehittymässä yhä merkitsevämmiksi kasvatustekijöiksi myös kodin piirissä. Vanhempien ja muiden kasvattajien tulee saada nykyistä enemmän vaikuttaa siihen, millaista ohjelmaa ne tarjoavat nuorille.

Yhteiset harrastukset samoin kuin keskinäinen luottamus toisaalta aviopuolisoiden, toisaalta vanhempien ja lasten kesken on saatettava arvoonsa.

Yhteisvastuu on kodissa välttämätön. Vastoinkäymisten kohdatessa on sisisijaisesti perheen ja vasta sen jälkeen ulkopuolisten velvollisuus auttaa asianomaista. Omaisten on tunnettava vastuuta myös vanhuksistaan.

Paraskaan laitos ei korvaa kotia. Jos kuitenkin molemmat vanhemmat ovat ansiotyössä, olisi lapset saatava päiväajaksi lastentarhaan, seimeen tai päiväkotiin. Osapäivätyössä käyvien ansioäitien samoin kuin kotona työskentelevien perheenäitien lapsia varten olisi lastentarhoihin perustettava riittävästi puolipäiväosastoja. Lapsen myöhempää kehitystä

silmällä pitäen tulisi lastentarhojen toiminta suunnitella siten, että niissä vietetty aika olisi esikoulutuksena myöhempää koulunkäyntiä varten.

Vanhempien rakkaudella ja huolenpidolla on lasten tulevaisuudelle korvaamaton merkitys. Lapsen kehityksen kannalta on tärkeää, että äiti varsinkin ennen lapsen kouluikää, omistautuu mahdollisimman paljon hänelle. Olisi selvítettävä, voitaisiinko maksamalla äidinpalkkaa jossakin muodossa päästä siihen, että äideillä olisi mahdollisuus jäädä nykyistä enemmän kodin piiriin hakeutumatta ulkopuolisiin työpaikkoihin.

Väestökeskuksissa olisi varattava avaria, liikenteeltä suojattuja ja valvottuja tiloja lasten ulkoilu- ja leikkialueiksi.

Kotiapu ja kodin talous

On lähdettävä siitä periaatteesta, ettei perheen perustaminen saa alentaa elintasoja. On luotava sellaiset taloudelliset edellytykset, että perheen äiti voi olla kotona lasten ollessa pieniä. Tällä ei saa kuitenkaan olla haitallisia vaikutuksia ammattialaan. Samanaikaisesti perheen yleisten taloudellisten edellytysten parantamisen kanssa olisi tutkittava mahdollisuuksia perheenäitien eläkejärjestelmän luomiseksi.

Kotitalouden merkitystä perheelle ja yhteiskunnalle tuskin vielä täysin tajutaan. Mahdollisuudet perheenäitien työtä helpottavien kotitalouskoneiden hankkimiselle on saatava yleisemmiksi.

Taloudellista kasvatusta ja valistustyötä on tehostettava ja suunnattava se koskemaan jokapäiväisiä käytännöllisiä tehtäviä. Opetuksessa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota taloudellisen ajattelutavan kehittämiseen ja taloudenhoitoa koskevan perustietouden antamiseen. Perheenemännät käyttävät vuosittain suuria summia erilaisiin hyödykkeisiin ja palveluksiin. On välttämätöntä, että he tietävät, miten talousostokset voidaan kannattavimmin suorittaa. Laadun tarkkailu ja yksityiskohtaisten tavaraselosteiden käyttäminen olisivat perheenemännille suureksi avuksi. Kauppojen aukioloajan pidentäminen toisi erityistä helpotusta toimessa oleville perheenäideille.

Perheelle ja perheenäideille olisi järjestettävä nykyistä paremmat mahdollisuudet saada tarvittaessa kotiapua tilapäisestä kotipäivystyksestä äitien lomasijaisiin saakka.

KIRKKO

Kirkon tulee pyrkiä lähelle ihmistä ja kehittää työmuotojaan.

Uskonnonvapautta on kunnioitettava, kansalaisten uskonto ei saa muodostua rajoittavaksi tekijäksi.

Kirkon ja valtion välisiä suhteita on kehitettävä yhteiseksi hyväksi.

Kirkon itsehallintoa on kehitettävä ja kirkon asioiden hoitamisessa on noudatettava julkisuutta ja demokratiaa.

Kirkon verotusoikeus on säilytettävä, verorahat on suunnattava entistä enemmän sosiaaliseen työhön.

Kirkkokuntien ja uskontokuntien keskinäistä lähenemistä on tuettava.

Kristillinen kirkko on yhteiskunnan perusarvoja. Kirkon tulee pyrkiä lähemmäksi ihmistä. Kirkon toiminnassa on entistä enemmän pantava painoa käytännölliseen palvelutyöhön sekä kannanottoihin ihmistä koskevissa ajan ongelmissa. Työmuotoja on kehitettävä. Kirkkoa on tuettava sen varsinaisessa tehtävässä, evankeliumin sanoman viemisessä aikamme ihmisille, sekä sen pyrkimyksissä lähestyä ennakkoluulottomasti yhteiskuntamme jokaista jäsentä.

Uskonnonvapaus

Suhtautuminen kristillisten kirkkojen ja vapaiden yhdyskuntien sekä aatteellisten järjestöjen julistukseen on jokaisen kansalaisen henkilökohtainen asia. Jokaisella kansalaisella on oikeus valita tai olla valitsematta uskontonsa. Kansalaisten uskonto ei saa muodostua rajoittavaksi tekijäksi.

Kirkko on ihmistä varten. Tämän tehtävän kirkko voi parhaiten hoitaa yhteisymmärryksessä valtion kanssa. Valtiovalta ei saa puuttua uskonkysymyksiin eikä kirkon sisäisiin asioihin, mutta kirkon ja valtion välisiä suhteita on kehitettävä. Kansan on saatava valitsemiensa edustajien välityksellä päättää, miten näitä suhteita on kehitettävä yhteiseksi hyväksi.

Kirkon itsehallinto

Kirkon itsehallintoa on kehitettävä. Kirkon asioiden hoitamisessa on noudatettava julkisuutta ja demokratiaa, jolloin yhä laajemmat kansalaispiirit saadaan mukaan. Suhteellisen vaalitavan käyttöä kirkollisten luottamusmiesten valinnassa on laajennettava nykyisestään. Kirkollinen vaalikelpoisuus ja äänioikeusikäraja on alennettava ja nuoria ihmisiä on rohkaistava entistä aktiivisemmin osallistumaan kirkollisten päätösten tekoon. Kirkon verotusoikeus on säilytettävä, mutta verovarojen käyttöön on kiinnitettävä enemmän huomiota. Entistä suurempi osa verovaroista on pyrittävä käyttämään sosiaaliseen työhön sekä muuhun käytännölliseen toimintaan.

Uskonnollinen suvaitsevaisuus

Kirkkojen ja uskontokuntien keskinäinen läheneminen palvelee osaltaan kansojen välisen yhteistyön ja yhteisymmärryksen laajentamista sekä kansainvälisten ristiriitojen lieventämistä ja erimielisyyksien sovittelua. Tästä syystä kirkkojen ekumeenista toimintaa ja kirkkokuntien yhteispyrkimyksiä on tuettava. Samaa periaatetta on noudatettava eri uskontokuntien suhteen kotimaassa.